

**GAZİ BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ**

Cilt
Sayı
Ocak

**XIV
1
2009**

**GAZI JOURNAL OF
PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS SCIENCES**

Volume
Issue
January

İÇİNDEKİLER

SPORDA PSİKOSOSYAL ALANLAR

Yarışma Benlik Sunumu Envanteri Türkçe
Versiyonu'nun Geçerlik ve Güvenirlik
Çalışması

3 - 10

Emine ÇAĞLAR
Atahan ALTINTAŞ
F. Hülya AŞÇI

Danstaki Etik Değerler Ölçeği: Ölçek
Geliştirme Çalışması

11 - 16

Emel TAŞKIRAN
Fatih YENEL
Bülent GÜRBÜZ

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ

Futbol Antrenörlerinin Maç Deneyim
Sayılarına Göre Liderlik Gücü Algıları

17 - 24

Erkut KONTER

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ÖĞRETİMİ**

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin
Yeni İlköğretim Programındaki Ölçme-
Değerlendirme Konusundaki Yeterlilik
Düzeylerine İlişkin Algıları

25 - 40

Erkan Faruk ŞİRİN
Hakan Salim ÇAĞLAYAN
Alparslan İNCE

CONTENTS

PSYCHO - SOCIAL AREAS IN SPORT

Validity and Reliability of the Turkish
Version of Competitive Self-Presentation
Concern Inventory

Ethical Values in Dance Scale:
Scale Development Study

SPORTS MANAGEMENT SCIENCES

Leadership Power Perception of Soccer
Coaches According To Their Number of
Game Experience

**TEACHING OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS**

The Perceptions of Physical Education
Teachers About Competency Levels of
Measurement-Evaluation Subject in the
New Primary School Teaching Program

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD), XIV (2009), 1

YARIŞMA BENLİK SUNUMU ENVANTERİ TÜRKÇE VERSİYONU'NUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Emine ÇAĞLAR *

Atahan ALTINTAŞ **

F. Hülya AŞÇI **

ÖZET

Bu çalışmanın amacı "Yarışma Benlik Sunumu Envanteri (YBSE)"nin üniversiteli sporcularda geçerliğini ve güvenilirliğini sınamaktır. Farklı spor dallarından (Amerikan futbolu, atletizm, badminton, basketbol, bowling, dağcılık, dans, eskrim, futbol, güreş, hentbol, judo, karate, kayak, tenis, kürek, taekwondo, voleybol, yüzme) 108 kadın ($\bar{X}_{yaş} = 21.51$, $Ss = 2.38$ yıl) ve 303 erkek ($\bar{X}_{yaş} = 22.61$, $Ss = 3.14$ yıl) üniversiteli sporcu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmuştur. YBSE, 4 alt ölçeği (mevcut performansa yönelik endişe, yetersiz görünme korkusu, diğerlerini etkileme çabası ve baskıyla başa çıkamama korkusu) olan 15 maddelik bir envanterdir. YBSE'de yer alan maddeler "Hiçbir zaman" ile "Her zaman" arasında değişen 4'lü ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Temel Bileşenler Faktör Analizi Varimaks dönüştürmesi sonucunda ortaya çıkan 3 faktör, 411 öğrenci için varyansın % 52.28'ini açıklamaktadır. Elde edilen faktör yükleri .54 ile .83 arasında değişmektedir. Tüm katılımcılar için Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları, Faktör 1 (yetersiz görünme korkusu ve diğerlerini etkileme çabası) için .79, Faktör 2 (baskıyla başa çıkamama korkusu) için .74 ve Faktör 3 (mevcut performansa yönelik endişe) için ise .70 olarak bulunmuştur. Madde alt boyut toplam korelasyon katsayıları ise .43 ile .56 arasında değişmektedir. Sonuç olarak, YBSE'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu ve üniversiteli sporculara yönelik olarak araştırmalarda kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler : Yarışma benlik sunumu, geçerlik, güvenilirlik.

Geliş tarihi: 25.02.2009; Yayına kabul tarihi: 07.04.2009

* Kırıkkale Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KIRIKKALE

** Başkent Üniversitesi, Spor Bilimleri Bölümü, ANKARA

VALIDITY AND RELIABILITY OF THE TURKISH VERSION OF COMPETITIVE SELF-PRESENTATION CONCERN INVENTORY

ABSTRACT

The purpose of this study was to test the validity and reliability of the Turkish version of Competitive Self-Presentation Concern Inventory (CSPCI). One hundred and eight female ($M_{age} = 21.51$, $SD = 2.38$ years) and 303 male collegiate athletes ($M_{age} = 22.61$, $SD = 3.14$ years) from different sport disciplines (American football, track and field, badminton, basketball, bowling, mountaineering, dance, fencing, soccer, wrestling, handball, judo, karate, skiing, tennis, rowing, taekwondo, volleyball, swimming) participated in this study. CSPCI is 15 items instrument which have four subscales, namely concern over current form, fear of appearing incompetent, concern over others' impressions, and fear of appearing unable to cope with pressure. Respondents of the CSPCI indicate the extent to which they agree with each statement on a four-point Likert scale, ranging from 1 (Not at all) to 4 (Very much). Principle Component Factor Analysis with Varimax rotation for testing validity of CSPCI supported 3 factors for 411 collegiate athletes. One item with low factor loading and low item-total correlation coefficient was excluded from the inventory. After item exclusion, the results of factor analysis revealed that 14 items of CSPCI explained 52.28 % of variance. The factor loadings of items were ranged from .55 to .83. To test the reliability of CSPCI, the Cronbach Alpha internal consistency was calculated. Internal consistency coefficients were .79, .74, and .70 for Factor 1 (fear of appearing incompetent and concern over others' impressions), Factor 2 (fear of appearing unable to cope with pressure), and Factor 3 (concern over current form), respectively. It can be concluded that CSPCI is a valid and reliable instrument for measuring competitive self presentational concerns of athletes.

Key words: *Competitive self presentation concern, validity, reliability*

GİRİŞ

İnsanlar yaşamları boyunca başkaları tarafından nasıl değerlendirildikleri, nasıl algılandıkları ve kendilerinin onların üzerinde nasıl bir izlenim bıraktıkları ile ilgilendirilir. Bireylerin diğerleri üzerinde bıraktığı bu etkiler, diğerlerinin onları nasıl algıladığı, değerlendirdiği ve onlara nasıl davrandığına dair ipuçları içerir ve bu da insanların çoğu zaman hareketlerini diğer kişilerin üzerinde pozitif etki yaratmak için düzenlemeye yönlendirir (Ginis ve Leary, 2004). Başkalarına güzel görünmek, onlar üzerinde iyi izlenim bırakmak için sergilenen davranışlar "benlik sunumu" (self presentation) kavramı ile açıklanabilir. Benlik sunumu, ikincil kişilerde bireyle ilgili oluşan görüşleri bireysel çabalar sonucu kontrol etme, düzenleme ya da ele alma yolu (James ve Collins, 1997; Leary, 1992; Leary ve Kowalski, 1990) ya da diğer bireyler üzerinde bıraktığımız izlenimi yönetmek amaçlı kullandığımız süreçler (Williams, Hudson ve Lawson, 1999) olarak tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle, özel bir sosyal çevredeki bireyler üzerinde, istendik olmayan izlenimler bırakmaktan kaçınma ya da istenen izlenimi oluşturma çabalarıdır (Wilson ve Eklund, 1998). Bu süreçlerin amacı, diğerlerinin bireye ilişkin algılarını etkilemektir ve sürecin başarısı, diğer bireylerin tepkileri ile ölçülebilir.

Pek çok davranışın belirleyicisi olarak insan yaşamında önemli bir rol oynayan benlik sunumu, spor ortamında da sporcuların davranışlarına yön vermektedir. Örneğin sporcu, sürekli yedek oyuncu olarak sahaya çıkıyorsa, o sporcu benlik sunumunun olumsuz olduğunu düşünecektir. Sonucun çok önemli olduğu, performansın herkes (taraf, yöneticiler vb.) tarafından izlendiği spor ortamında, diğer bireylere resmedilen/yansıtılan imajın, sporcunun sosyal kimliğinin merkezinde olduğu ileri sürülmektedir. Bunlar bireyin diğerleri üzerinde bıraktığı izlenimi yönetme motivasyonunu artıran faktörlerdir (Hudson ve Williams, 2001). Sporcu için istenen imajı diğerlerine aktarmak her zaman olası olmayabilir. Bu nedenle, mevcut imaj ile istenen imaj arasında bir uyumsuzluk meydana gelir. Bunun olası bir sonucu sosyal kaygıdır. Bu kaygı, diğerlerini etkileme motivasyonu içinde bulunduğu fakat bireyin istenen sonucu elde edemediğini algıladığı durumlarda yaşanan kaygıdır (Leary, 1992; Hudson ve Williams, 2001). İnsanlar, arzu edilen benlik sunumu hedefini başaracaklarından şüphe duyarlarsa ya da başaramayacaklarına inanırlarsa sosyal kaygı yaşayabilirler (Ginis, Lindwall ve Prapavessis, 2007; Wilson ve Eklund, 1988). Bir başka deyişle; sporcular müsabaka ortamında benlik sunumu çabalarının başarılı olacağına ilişkin güvensizlik hissedersen sosyal kaygı yaşayabilirler (Hudson ve Williams, 2001). Leary (1992) yarışma kaygısının, yarışmanın kendisinden değil, yarışma yaşantısının benlik sunumuna ilişkin içerdiği anlamlardan kaynaklandığını ileri sürmektedir. Wilson ve Eklund (1988) bu açıklamayı daha ileri götürerek, yarışma kaygısının sosyal kaygının spora özgü şekli olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalar, benlik sunumu ile müsabaka kaygısı arasında ilişki olduğunu (Leary, 1992; Martin ve Mack, 1996; McGowan, Prapavessis ve Wesch, 2008; Wilson ve Eklund, 1998) ve benlik sunumunun müsabaka kaygısının önemli bir kaynağı olduğunu ortaya koymuşlardır (Ginis, Lindwall ve Prapavessis, 2007).

Spor ortamı, diğer bireylerin (seyirciler, yöneticiler vb.) değerlendirmesine imkân sağlayan bir ortam olduğundan, bu ortamda yaşanan kaygının nedenlerini anlamak ve çalışmak açısından benlik sunumunu incelemek literatüre önemli katkı sağlayabilir. Benlik sunumu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, egzersiz ortamında benlik sunumunu değerlendirmek amaçlı bir ölçeğin olduğunu (Özenir ve Aşçı, 2005) ama yarışma ortamında benlik sunumunu değerlendirmek amaçlı Türkçe ölçüm aracının olmadığı görülmüştür. Bu noktadan yola çıkarak bu çalışma, "Yarışma Benlik Sunumu Envanteri"nin üniversiteli sporcularda geçerliğini ve güvenilirliğini sınamak amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Amerikan futbolu, atletizm, badminton, basketbol, bowling, dağcılık, dans, eskrim, futbol, güreş, hentbol, judo, karate, kayak, tenis, kürek, taekwondo, voleybol, yüzme spor dallarında üniversite takımlarında bulunan 108 kadın ($\bar{X}_{yaş} = 21.51$, $S_s = 2.38$ yıl) ve 303 erkek ($\bar{X}_{yaş} = 22.61$, $S_s = 3.14$ yıl) katılımcı araştırma grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı: Yarışma Benlik Sunumu Envanteri (YBSE): Bireyin yarışma ortamında benlik sunumunu tanımlamasını ve değerlendirmesini içeren, toplam 15 maddeden oluşan envanter Williams, Hudson ve Lawson (1999) tarafından geliştirilmiştir. YBSE'de yer alan maddeler "Hiçbir zaman" ile "Her zaman" arasında değişen 4'lü ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Envanter, mevcut performansa yönelik endişe (concern over current form), yetersiz görünme korkusu (fear of appearing incompetent), diğerlerini etkileme çabası (concern over others' impressions) ve baskıyla başa çıkamama korkusu (fear of appearing unable to cope with pressure) olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Envanter için elde edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .66 (yetersiz görünme korkusu) ile .84 (baskıyla başa çıkamıyor görünme korkusu) arasında değişmektedir (Williams ve ark., 1999).

Çeviri Aşaması: YBSE'nin çeviri aşamasında Brislin (1986) tarafından çeviri-geri çeviri yöntemi için önerilen standart işlem yolu takip edilmiştir. Ölçeğin İngilizce orijinali, İngilizce dil bilimci iki uzman tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Elde edilen iki Türkçe Envanterdeki maddeler karşılaştırılmış ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlenmiştir. Aynı çeviriye sahip maddeler ve farklı çeviriye sahip maddelerin her bir çeviri şekli yeniden uzmanlara verilerek tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Geri çevirisi yapılan envanter maddeleri, orijinal envanter maddeleri ile karşılaştırılmış ve farklılıklar, hatalar belirlenmiştir. İngilizce çeviri, orijinal envanter ile karşılaştırılarak bir birine en yakın çeviriler ile Türkçe Envanterin son şekli oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması: YBSE, kişisel bilgi formu ile birlikte sınıf ve sınıfa benzer ortamlarda sporculara uygulanmıştır.

Verilerin Analizi: YBSE'nin yapı geçerliği, temel bileşenler faktör analizi, envanterin güvenilirliği ise Cronbach alfa katsayısı kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen verinin faktör analizi için uygunluğunu incelemek için kullanılan Bartlett Testi ($X^2 = 1332.15$, $p < 0.01$) ve örneklemin yeterliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçütü (KMO: 0.77) sonuçları, veri setinin ve örneklemin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

BULGULAR

YBSE maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi varimaks dönüştürmesi sonucunda; orijinal envanterde bulunan 5. maddenin bu çalışma kapsamında elde edilen faktörlerde herhangi bir yükü olmadığı, tek başına ayrı bir faktör yapısında bulunduğu ve maddenin alt boyut toplam korelasyon değerinin 0.11 olması nedeniyle Türkçe versiyondan çıkarılmasının uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu madde çıkarıldıktan sonra kalan maddelere tekrar uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi varimaks dönüştürmesi sonuçlarına göre elde edilen faktör yükleri Tablo 1 ve 2'de verilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü gibi YBSE maddelerine

uygulanan faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 3 faktör 411 öğrenci için toplam varyansın %52.28'ini açıklamaktadır. Elde edilen faktör yükleri değerlendirildiğinde .54 ile .83 arasında değişmektedir. Faktör 1, yetersiz görünme korkusu ve diğerlerini etkileme çabası, Faktör 2 baskıyla başa çıkamama korkusu ve Faktör 3 mevcut performansa yönelik endişe olarak adlandırılmıştır. Tüm katılımcılar için elde edilen faktör yapısı, kadın ve erkek katılımcılar için ayrı ayrı yapılan Temel Bileşenler Faktör Analizi varimaks dönüştürmesi sonucu benzer bulunmuştur (Tablo 2). Kadın ve erkek katılımcılar için elde edilen açıklanan varyans değeri sırası ile % 56.70 ve % 51.39'dur.

Tablo 1. YBSE maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonuçları (n= 411)

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
<i>Yarışma sırasında ile ilgilenirim</i>			
3. Başkalarını etkileme	.71		
6. Başka kişilerin beklentilerini karşılama	.69		
4. Başkalarının performansıyla ilgili ne düşüneceği	.68		
1. Başkalarını memnun etme	.64		
7. İnsanların yetersiz olduğumu düşüneceği	.62		
8. Kendimi başkalarına kanıtlama	.62		
9. Başkalarının önünde kendimi küçük düşürme	.55		
2. Başkalarının beni hata yaparken görmesi	.54		
<i>Yarışma sırasında istemem</i>			
11. Baskıyla başa çıkamıyor gibi görünmeyi		.83	
12. Başkalarına sinirli olduğumu göstermeyi		.82	
10. Başkalarının yarışmadan dolayı sinirli olduğumu düşünmesini		.78	
<i>..... başkalarının önünde performans göstermek istemem</i>			
15. Yetersiz hazırlandığımı hissettiğimde			.80
14. Son yarışmalar kötü gitti ise			.80
13. % 100 formda değilsem			.75
Özdeğer	3.62	1.97	1.72
Açıkladığı varyans	25.86	14.07	12.34
Toplam varyans	25.86	39.93	52.28

Tablo 2. Cinsiyete göre YBSE maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonuçları

Madde No	Kadın (n= 108)			Erkek (n= 303)		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
7	.77			.56		
3	.74			.70		
6	.73			.69		
8	.70			.57		
9	.68			.51		
4	.63			.70		
1	.60			.66		
2	.58			.53		
11		.87			.81	
12		.84			.79	
10		.77			.78	
15			.80			.81
14			.77			.80
13			.71			.76
Özdeğer	3.95	2.16	1.81	3.57	1.92	1.69
Açıkladığı varyans	28.27	15.46	12.96	25.53	13.73	12.12
Toplam varyans	28.27	43.74	56.70	25.53	39.27	51.39

Envanterin güvenilirliğini belirlemek için Faktör analizi sonucu elde edilen 3 alt boyut için hesaplanan Cronbach alfa katsayıları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. YBSE maddelerine uygulanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları

	Kadın	Erkek	Toplam
Faktör 1	0.83	0.77	0.79
Faktör 2	0.78	0.72	0.74
Faktör 3	0.69	0.72	0.71

Tüm katılımcılar için Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları, Faktör 1 için .79, Faktör 2 için .74 ve Faktör 3 için ise .70 olarak bulunmuştur. Madde alt boyut toplam korelasyon katsayıları ele alındığında, elde edilen korelasyon katsayıları tüm maddeler bazında 0.43 ile 0.56 arasında değişmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, YBSE'nin Türkçe versiyonunun üniversiteli sporcularda geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır.

Elde edilen bulgular, Williams ve ark. (1999)'nin orijinal envantere ortaya koydukları 4 faktörlü yapının desteklenmediğini göstermektedir. YBSE maddelerinin faktör yapılarını belirlemek amacı ile varimaks dönüştürmesi ile yapılan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonuçları YBSE'nin üniversiteli sporcularda 3 faktörlü yapıda olduğunu ortaya koymuştur. Faktör yükleri incelendiğinde orijinal envanteredeki Faktör 1 ve 2'nin Türkçe versiyonda aynı faktör altında toplandığı, Faktör 2 ve 3'ün ise orijinal ölçeğe benzer şekilde aynı maddelerden oluştuğu görülmektedir. Faktör döndürme sonrasında, Türkçe versiyonun birinci faktörünün 8 maddeden (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 ve 9. maddeler) ikinci ve üçüncü faktörünün 3'er (10, 11, 12. ve 13, 14, 15. maddeler) maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Orijinal envantere bulunan 5. maddenin bu çalışma kapsamında elde edilen 3 faktörlü yapıda herhangi bir yükü olmadığı, tek başına ayrı bir faktör yapısında bulunduğu ve maddenin alt boyut toplam korelasyon değerinin 0.11 olması nedeniyle Türkçe versiyondan çıkarılmasının uygun olduğu tespit edilmiştir. Williams ve ark. (1999)'da çalışmalarında bu maddenin çok düşük faktör yüküne (0.12) sahip olduğunu rapor etmişlerdir.

Envanterin güvenilirliğini sınamak için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları Williams ve ark. (1999)'nin orijinal envanter için elde ettikleri değerlere (.66 ile .83 arasında) benzer şekilde .70 ile .79 arasında bulunmuştur. Alpar (2001), .60 ile .80 arasında elde edilen iç tutarlık katsayılarının oldukça güvenilir olduğunu belirtmektedir. Ayrıca madde alt boyut toplam korelasyonları incelendiğinde, katsayıların 0.43 ile 0.56 arasında değiştiği görülmektedir. Alpar (2001) ve Kayış (2006), madde alt boyut toplam korelasyon katsayısının eksi işaretli olmaması kaydı ile 0.25 den büyük olması gerektiğini belirtmektedirler. Bu bağlamda değerlendirildiğinde elde edilen korelasyon katsayılarının, istendik olan değere uygun olduğu görülmektedir.

Bulgular incelendiğinde, YBSE'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu ve üniversiteli sporculara yönelik olarak araştırmalarda kullanılabilceği sonucuna varılabilir.

KAYNAKLAR

1. Alpar, R. (2001). Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
2. Brislin R. W. (1986). The Wording and Translation of Research Instruments. (WJ Lonner & JW Berry, Eds.), Field Methods in Educational Research. Newbury Park, CA: Sage Publications, 137-164.
3. Ginis, M. K. A & Leary, M. R. (2004). Self-presentational Processes in Health-damaging Behavior. Journal of Applied Sport Psychology, 16, 59-74.
4. Ginis, M. K. A., Lindwall, M., & Prapavessis, H. (2007). Who Cares What Other People Think? Self-presentation in Sport and Exercise. In G. Tenenbaum & R. Eklund (Eds.) Handbook of Sport Psychology, 3rd ed. Wiley, p. 136-157.
5. Hudson, J. & Williams, M. (2001). Associations Between Self-presentation and Competitive A-trait: A Preliminary Investigation. Social Behavior and Personality, 29(1), 1-10.
6. James, B. & Collins, D. (1997). Self presentational Sources of Competitive Stress During Performance. Journal of Sport & Exercise Psychology, 19, 17-35.
7. Kayış, A. (2006). Güvenirlilik Analizi (Reliability Analysis). (Ş. Kalaycı, Ed.), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri içinde. Ankara: Asil Yayın, 404-419.
8. Leary, M.R. (1992). Self-presentational Processes in Exercise and Sport. Journal of Sport & Exercise Psychology, 14, 339-351.
9. Leary, M. R. & Kowalski, R. M. (1990). Impression Management: A Literature Review and Two-component Model. Psychological Bulletin, 107, 34-47.
10. Martin, K. A. & Mack, D. (1996). Relationships Between Physical Self-presentation and Sport Competition Trait Anxiety: A Preliminary Study. Journal of Sport & Exercise Psychology, 18, 75-82.
11. McGowan, E., Prapavessis, H., & Wesch, V. (2008). Self-Presentational Concerns and Competitive Anxiety. Journal of Sport & Exercise Psychology, 30, 383-400.
12. Özenir, B. & F. H. Aşçı (2005). Egzersizde Benlik Sunumu Anketi Türk Versiyonunun Psikometrik Özelliklerinin Test Edilmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(4), 3-12.
13. Williams, M., Hudson, J. & Lawson, R.J. (1999). Self-presentation in Sport: Initial Development of a Scale for Measuring Athletes' Competitive Self-presentation Concerns. Social Behavior and Personality, 27(5), 487-502.
14. Wilson, P. & Eklund, R. C. (1988). The Relationship Between Competitive Anxiety and Self-presentational Concerns. Journal of Sport & Exercise Psychology, 20, 81-97.

DANSTAKİ ETİK DEĞERLER ÖLÇEĞİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Emel TAŞKIRAN *

Fatih YENEL **

Bülent GÜRBÜZ ***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Çalışmaya 112 bayan ($x_{yaş}=23.5$, $ss=4.8$), 98 erkek ($x_{yaş}=22.3$, $ss=4.6$), toplam 210 elit dansçı gönüllü olarak katılmıştır. Bu amaçla geliştirilen ölçek (Danstaki Etik Değer Ölçeği-21) 21 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar ölçekte yer alan ifadeleri 1= Hiçbir Zaman ve 5= Her Zaman şeklindeki 5'li Likert tipi ölçek üzerinde değerlendirmişlerdir. Danstaki Etik Değer Ölçeği-21'in (DEDÖ-21) faktör yapısının belirlenmesi için yapılan Temel Bileşenler Faktör (Principle Component) Analizi sonuçları, ölçeğin tek faktörlü yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 210 elit dansçı için 0.86'dır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, DEDÖ-21 ölçeğinin elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını değerlendirmek için geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler : Dans, etik değer, geçerlik, güvenilirlik.

Geliş tarihi: 16.10.2008; Yayına kabul tarihi: 22.12.2008

* Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, ANKARA

** Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA

*** Başkent Üniversitesi, Spor Bilimleri Bölümü, ANKARA

ETHICAL VALUES IN DANCE SCALE: SCALE DEVELOPMENT STUDY

ABSTRACT

The purpose of this study was to develop a scale to evaluate ethical behaviors of elite dancers in dancing. 112 female ($x_{age}=23.5$, $ss=4.8$), 98 male ($x_{age}=22.3$, $ss=4.6$), totally 210 elite dancers attended voluntarily to this study. Ethical Values in Dance Scale-21 (EVDS-21) consists of 21 items. Participants rated the items on a 5 point Likert type scale ranging from 1 (Never) to 5 (Always). Principle Component Factor Analysis was used for testing factor structure of the scale and analysis results supported a single factor structure for the EVDS. The internal consistency (Cronbach Alpha) value for 210 elits was 0.86. As a conclusion, analysis results indicated that EVDS-21 is a valid and reliable scale to evaluate ethical behaviors of elite dancers in dancing.

Key words: *Dancing, ethic values, validity, reliability.*

GİRİŞ

Etik kavramı günümüzde her alanda olduğu gibi spor bilimleri alanında da giderek daha çok tartışılmaktadır. Bireylerarası ilişkilerde eylemin ne olduğunu inceleyen, insan davranışlarını ahlaki niteliği yönünden değerlendirmeye tabi tutan etik, felsefenin bireylerarası ilişkilerde değer sorunlarını ele alan bir bilim dalıdır (Kuçuradi, 1999). Bir başka ifade ile etik ahlakla, ahlaka ilişkin sorun ve yargılarla yada ahlaki (moral) sorun ve yargılarla ilgili felsefe dalı olarak tanımlanır. Ancak "etik" sözcüğünün her zaman bu felsefe dalına ilişkin olarak kullanılmadığına dikkat etmek gerekir. (Frankena, 2007).

Etik ahlak üzerinde düşünebilme etkinliğidir. Moral (ahlak) ve etik sözcükleri arasında günlük dildeki çok anlamlılık ve geçişliliğe rağmen, her iki sözcüğü birbirinden farklı anlamlarda kullanılması gerektiği ifade edilmektedir. Örneğin, ahlak olgusal ve tarihsel olarak yaşanan bir şey olmasına karşılık, etik, bu olguya yönelen felsefe disiplininin adıdır. Bu nedenle günlük dilde alışkanlıkla bir "ahlaksal problem" den söz edildiğinde aslında bunu "etik'e ait bir problem", bir "etik problemi" olarak anlamak gerekir. Ancak, etimolojik açıdan baktığımızda, her iki sözcük de "töre", "gelenek", "alışkanlık", vb. anlamlara da sahiptir. Bir felsefe disiplini olarak etik tektir ve böyle bir disiplin olarak etiğin görevi, herhangi türde bir "moral" (ahlak) geliştirmek ve bu morale (ahlaka) uyulmasını öğütlemek değil; tersine ahlaksal bağınıtların niteliği üzerine bir genel görüş elde etmektir (Takış, 2004). Bireylerarası ilişki türlerinden birisi olan etik ilişki; belirli bütünlükte bir kişinin başka bir kişiyle ya da toplumdaki diğer bireylerle değer sorunlarının söz konusu olduğu ilişkisidir. Diğer bir ifadeyle eylemde bulunarak yaşadığı her ilişkidir (Kuçuradi, 1999).

Dans ortamı ise yine bu etik ilişkilerin sıklıkla yaşandığı spor branşlarından birisidir. Yapılan dans aktivitesi ister bireysel isterse grupsal olsun etik ilişki dansçıların birbirleriyle etkileşimlerinde ve dans performanslarında büyük rol oynamaktadır. Son günlerde televizyonlardaki dans yarışmalarının da artmasıyla etik konusu dansda da oldukça tartışılır bir yere sahip olmaya başlamıştır. Bu bilgilerden hareketle, çalışmanın amacı elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmaya, Ankara Tab Sanat Akademisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Eşli Danslar Topluluğu ve Folklor Müzik Gençlik Topluluğu ve Gençlik Spor Kulübünde (FOMGET) dans eden 112 bayan ($x_{yaş}=23.5$, $ss=4.8$), 98 erkek ($x_{yaş}=22.3$, $ss=4.6$) toplam 210 elit dansçı gönüllü olarak katılmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Ölçekte yer alması planlanan maddelerin oluşturulması için önce Nike Dance İstanbul dansçılarıyla, ODTÜ Eşli Danslar Topluluğunun koreografları ve dansçılarıyla, üniversiteler arası dans yarışmaları hakemleriyle ve Latin dansları yarışmalarında derece alan dansçılarla görüşmeler yapılmış ve gösterilerde birbirleriyle ilişkilerinde karşılaştıkları durumlarla ilgili görüşleri analiz edilmiştir. Daha sonra ise bu durumlardan yola çıkılarak ölçeğin madde havuzunda yer alabilecek ifadeler oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunlara ek olarak, literatürde kullanılan diğer ölçekte yer alan bazı maddelerden de faydalanılmıştır. Böylelikle, ölçeğin ilk madde havuzunda toplam 46 maddeye yer verilmiştir. Bu 46 madde için alınan uzman görüşü ve pilot uygulaması sonrasında 8 ifade ölçekten çıkarılmış ve 38 madde ile uygulamaya geçilmiştir. Ölçekte yer alan ifadelerin derecelendirmesi, "Her Zaman"(1), "Sıklıkla"(2), "Ara sıra"(3), "Nadiren"(4), "Hiçbir Zaman"(5) şeklinde yapılmaktadır. Ölçeğin maddelerinin 11'i düz, 10'u ters yönde puanlanacak şekilde ifade edilmiş ve böylece tepki yanlılığına karşı korunmuştur.

Verilerin Toplanması

Ölçeğin katılımcılara uygulanması, dans derslerinde gruplar halinde ve araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır. Katılımcılara, maddelerdeki anlaşılmayan noktalarla ilgili olarak soru sorabilecekleri bildirilmiş ve bu tür talepleri araştırmacı tarafından karşılanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin güvenilirlik düzeyini test etmek için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanırken; DEDÖ-21'in faktör yapısının belirlenmesi amacıyla literatürde sıklıkla kullanılan ve önerilen bir yöntem olan Temel Bileşenler (Principle Component) Analizi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2007; Kalaycı, 2008)

Geçerlik

Elde edilen verilerin faktör çözümlenmesine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testi uygulanmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.822 bulunmuş ve KMO değerinin 1'e oldukça yakın olduğu görülmüştür. Dolayısıyla elde edilen veri grubu faktör analizi için yeteri kadar iyidir (Erkuş, 2005). Barlett testi sonucu ise 1454.356 ($p<0.01$) olarak hesaplanmıştır. Bu iki test sonucundan elde edilen bulgu faktör analizi yapabilmek

için üzerinde çalışılan örneklem büyüklüğünün yeterli ve verilerin ise faktör analizi yapabilmek için uygun olduğunu göstermektedir (Sünbül, 2004). DEDÖ-21'in geçerlik güvenilirlik çalışması Temel Bileşenler Faktör Analizi (Principle Component) ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin tek faktörlü yapıyı desteklediği tespit edilmiştir.

Ölçeğin standardizasyonu çalışmasında maddeler için kesme noktası olarak 0.40 katsayısı alınmıştır. Faktör analizinde faktör sayısına karar verilirken Eigen değerinin 1'den yüksek ve değişkenlerin (faktörlerin) toplam varyansın 2/3'ünü açıklaması gerekmektedir (Bayram, 2004). Faktör analizi 38 madde ile yapılmış ve analiz sonucu 17 maddenin 0.40 kesme noktasının altında kaldığı, 21 maddenin ise 0.40 kesme noktasının üstünde olduğu bulunmuştur. Buna göre 21 maddenin faktör yükleri 0.457 ile 0.747 arasında değişmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Danstaki Etik Değer Ölçeği-21 (DEDÖ-21)' de Yer Alan Maddelerin Temel Bileşenler Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yüğü
1 Bir arkadaşım dans malzemesini kaybettiğinde ona yardımcı olurum.	0.461
2 Başrolde dans eden arkadaşımın yerine geçebilmek için onu sakatlamaya çalışırım.	0.556
3 Gösteri esnasında kendimi ispatlamak için koreografiyi kendime göre değiştirerek uygulayım.	0.476
4 Gösteriye bir gün kala başka bir grubun başrol teklifini kabul ederim.	0.584
5 Arkadaşıma antrenman saatini yanlış söylerim.	0.567
6 Koreografide karşı cinsle yakın temasta bulunmam gerekiyorsa dans etmem.	0.716
7 Grup arkadaşlarımdan biriyle tartışırsam dans grubunu bırakır, o gruba dans etmem.	0.668
8 Herhangi bir kişisel problemimden dolayı dans grubumu yarı yolda bırakırım.	0.701
9 Dans çalışmalarında arkadaşlarımdan birinin hareketi yanlış uyguladığını görürsem, ona hareketin doğrusunu gösteririm.	0.544
10 Gösteri esnasında sakatlanırsam dans etmeye devam ederim.	0.725
11 Dans ederken seyirci protestosuyla karşılaşsam dans etmeye devam ederim.	0.747
12 Eğitimcimle anlaşamadığım bir konu olursa koreografiyi başkalarına kötülerim.	0.520
13 Grup arkadaşım koreografiyi yanlış uyguladığında onu kamufle ederim.	0.583
14 Eğitimcimimin duygusal hislerinden yararlanarak kendimi ön plana çıkarmaya çalışırım.	0.457
15 Grup arkadaşımın bir problem yaşadığıysa o gün dans etmek istemem.	0.529
16 Bir dans yarışmasında rakip gruba herhangi bir durumda (malzeme, sağlık...) yardımda bulunurum.	0.578
17 Arkadaşımda performansım hakkındaki düşüncelerine önem veririm.	0.659
18 Gösteri esnasında koreografiyi unutursam dans etmeye devam ederim.	0.522
19 Başka bir dans grubundan bir kişi benden uygulamada zorlandığı bir hareket için yardım isterse ona yardım ederim.	0.645
20 Rakip grubun koreografisini gizli yollardan öğrenmeye çalışırım.	0.599
21 Rakip grubun koreografisini daha önceden görürsem beğendiğim yerleri kendi koreografime eklerim.	0.569

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirliliğini test etmek için sıklıkla kullanılan bir metot olan Cronbach Alpha analiz yöntemi kullanılmıştır. Cronbach Alpha katsayısı ölçekte bulunan maddelerin iç tutarlılığını kestirmek ve dolayısıyla ölçeğin homojen bir yapıya sahip olup olmadığını belirlemek açısından önemlidir. Yapılan analizler sonrasında ölçeğin toplam güvenirlilik katsayısı 0.86 bulunmuştur. Elde edilen bu değer ölçeğin güvenirlilik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir (Pişkin, 1996).

TARTIŞMA

Bu çalışmada elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarının belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Geliştirilmesi hedeflenen ölçeğin geçerlik düzeyini tespit etmek amacı ile Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. Bu analiz yöntemi aynı yapı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan istatistiksel yöntemlerden birisidir (Büyüköztürk, 2007). Bu çalışma için yapılan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonucunda maddelerin tek faktörlü yapıyı destekledikleri bulunmuştur. Elde edilen bu tek faktörlü yapının ise anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Şöyle ki, tek faktörlü yapı içindeki maddelerin faktör yüklerinin 0.457 ile 0.747 arasında değişmesi ve 0.30 sınır değerinden yüksek olması maddelerin birlikte bir kavramı ölçtüğünü göstermektedir. Ayrıca, faktör analizi uygulanmadan önce elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluk düzeyini test etmek için yapılan işlem sonucunda KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerinin 0.60'dan yüksek olduğu yani verilerin analiz için uygunluğu test edilmiştir. Elde edilen tüm bu sonuçlar DEDÖ-21'in elit dansçıların etik ile ilgili davranışlarını değerlendirmek için geçerli olduğunu ortaya koymuştur.

Ölçeğin güvenirliliğini test etmek için Cronbach Alpha analiz yöntemi kullanılmıştır. Cronbach Alpha katsayısı ölçekte bulunan maddelerin iç tutarlılığını kestirmek ve dolayısıyla ölçeğin homojen bir yapıya sahip olup olmadığını belirlemek açısından önemlidir. Yapılan analizler sonrasında ölçeğin toplam güvenirlilik katsayısı 0.86 bulunmuştur. İstatistiksel araştırma metotları ile ilgili çalışmaları olan pek çok araştırmacı da bir test için hesaplanan alpha katsayısının 0.70 ve daha yüksek olmasının test puanları için yeterli olabileceğini belirtmişlerdir (Alpar, 2001; Büyüköztürk, 2007; Pişkin, 1996). Bu anlamda analiz sonucunda elde edilen 0.70 değeri ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, DEDÖ-21'in iç tutarlığı ve yapı geçerliği ile ilgili olarak elde edilen veriler, DEDÖ-21'in elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını ölçmek için geçerli ve

güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, geçerlik ve güvenilirliğin devam etmekte olan bir süreç olduğu göz önüne alındığında gelecekte yapılacak bu ve benzeri türdeki çalışmaların farklı gruplarla ve daha fazla katılımcı sayısı ile yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alpar, R. (2001). Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik. Nobel Yayınevi, Ankara.
2. Bayram, N. (2004). Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi. Bursa: Ezgi Kitabevi.
3. Büyüköztürk Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İ. İstatistik, Araştırma Deseni. SPSS Uygulamaları ve Yorum. 8. Baskı. Ankara: Pegem Yayınları;
4. Erkuş, A. (2005). Bilimsel Araştırma Sarmalı. Ankara: Selçuk Yayıncılık.
5. Frankna, William. (2007). Etik. (Çev. Aydın A.). 1. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
6. Kalaycı Ş. (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. 2. Baskı, Ankara: Asil Yayınevi.
7. Kuçuradi, İ. (1999). Etik. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
8. Pişkin, M. (1996). "Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici, Öğretmen ve Danışmanların İdeal ve Gerçek Danışmanlık Görev Algıları". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
9. Sünbül, A.M.(2004). "Düşünce Stilleri Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği". Eğitim ve Bilim, Cilt 29, Sayı 132, s. 25-42.
10. Takış, A. (2004). Bir Felsefe Dalı Olarak Etik. Doğu-Batı Dergisi, Etik Özel Sayısı.

FUTBOL ANTRENÖRLERİNİN MAÇ DENEYİM SAYILARINA GÖRE LİDERLİK GÜCÜ ALGILARI

Erkut KONTER *

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, futbol antrenörlerinin maç deneyim sayılarına göre (2-35, 36-99, 100-299, 300-1100) liderlik gücü algılarını araştırmaktır. Bu araştırmada, Futbolda Liderlik Gücü Ölçeği-Kendi (FLGÖ-K: Antrenör Formu) ve antrenörlerin maç deneyim sayılarıyla ilgili soruları da içeren bir anket formundan yararlanılmıştır. FLGÖ-K ile erkek futbol antrenörlerinden (n=165) toplanan verilerin Tek Yönlü ANOVA analizleri; antrenörlerin maç deneyim sayılarına göre Zorlayıcılık Gücü (ZG), Özdeşleşim Gücü (ÖZG), Yasal Güç (YG) ve Uzmanlık Gücü (UG) algılarının hiçbirinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (p>.05). Bu bulgular, antrenörlerin maç deneyim sayıları attıkça liderlik gücü algılarının artmadığını ortaya koymaktadır. Antrenörlerin liderlik gücünde artma veya azalma, antrenörlerin maç deneyim sayılarından daha başka değişkenlerle ilişkili olabilir. Antrenörlerin maç deneyim sayıları ve liderlik gücü algılarıyla ilgili daha kesin sonuçlar çıkarabilmek için, daha ayrıntılı analizlere gereksinim vardır. Örneğin; antrenörlerin profesyonellik ve amatörlük deneyimleri, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi ve elde ettikleri başarılar gibi.

Anahtar Kelimeler : Liderlik Gücü Algısı, Futbol, Futbol Antrenörü, Maç Deneyim Sayısı.

Geliş tarihi: 05.10.2007; Yayına kabul tarihi: 24.03.2009

* Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, İZMİR

LEADERSHIP POWER PERCEPTION OF SOCCER COACHES ACCORDING TO THEIR NUMBER OF GAME EXPERIENCE

ABSTRACT

The purpose of this study was to analyze the leadership power perception of soccer coaches according to their number of game experience. Adapted Turkish version of Power in Soccer Questionnaire-Self (PSQ-S for soccer coaches) and a questionnaire related to number of game experience for soccer coaches were used in this study. Data were collected by PSQ-S from male soccer coaches (n=165). One-Way ANOVA revealed no significant differences between any measured leadership power perception of soccer coaches (coercive, referent, legitimate and expert powers) and their number of game experience ($p > .05$). More research is needed including the other variable of soccer coaches. For example; leadership styles, personality traits, amateur and professional experience, age and gender, number of home and away games, major coaching successes and coaching support staff and so on.

Key words: Perception of Leadership Power, Soccer, Soccer Coach, Number of Game Experience.

GİRİŞ

Antrenörlükte başarı ve performansı etkileyen önemli faktörlerden birinin liderlik becerisi olduğu söylenebilir. Sporda liderlik, araştırmacıların oldukça ilgisini çeken bir konu olmasına karşın⁽¹⁾, "Sporda Liderlik Gücü" ile ilgili araştırmalar da oldukça azdır⁽³¹⁾.

"Sosyal Güç" (social power) veya "Kişiler Arası Güç" (interpersonal power); bir kişinin (örn; antrenörün) diğerlerinin (örn; sporcuların) tutumlarını ve davranışları etkileyebilme ve değiştirebilme becerisidir^(10,31). French ve Raven (1959) kişiler arası ilişkiler açısından beş güç faktörünü ileri sürmüşlerdir⁽¹⁰⁾. Bunlar; ödülün gücü (ÖDG), zorlayıcılık gücü (ZG), yasal güç (YG), uzmanlık gücü (UG) ve özdeşleşim gücüdür (ÖZG). "ÖDG"; diğerlerini ödüllendirebilme, "ZG"; bir veya birkaç cezalandırma çeşidini gerektiğinde uygulayabilme, "YG"; kişinin organizasyon, grup veya takımdaki yetkisini, otoritesini ve mevkiisini kullanabilme, "UG"; belirli bir özel alanda bilgili ve becerili olabilme, "ÖZG" ise; grup üyeleri tarafından sevilen ve saygı duyulan biri olabilme olarak tanımlanabilir^(10,31).

Chelladurai (1984), güçlerle ilişkili olarak otokrat davranışın ZG ve YG ile demokratik davranışın antrenman ve bilgi verme ile (UG), sosyal desteğin ÖZG ve olumlu geri bildirim vermenin ise ÖDG ile benzer olduğunu belirtmiştir⁽³⁾. Yukarıda verilen bilgilere paralel olarak itaat ettirmenin ZG ve ÖDG ile sosyal destek vermenin ÖZG ile içselleştirmenin YG ve UG ile pozisyonun YG, ÖDG ve ZG ile kişisel güç'ün ise UG ile ilişkisi kurulabilir^(16,31,32). Bunlara ek olarak, konu-görev yönelimli olmanın (task orientation) UG ile ilişki-sporcu yönelimli olmanın ise (relationship orientation) ÖZG ile bağı kurulabilir.

Liderlik gücü algısının doyumu^(14 ve 23), yetenek algısını⁽²⁷⁾, olumlu değerlendirme yapmayı⁽¹⁹⁾, takım bütünleşmesini⁽²¹⁾, imgelemeyi, stresle başa çıkmayı ve karşılaşma kaygısını yönetmeyi⁽¹⁸⁾, performansı ve başarıyı^(11,12) etkilediği çeşitli araştırmalarda gösterilmiştir.

Elit antrenörlükte bilgi edinme kaynakları içinde seminerlerin ve ders kitaplarının minimal düzeyde bir etkiye sahip olduğu, başarıya yol açan faktörler arasında, kendi antrenörlük deneyimlerinden yararlanma, kendi stilini gerçekleştirme, gelişen koşullara göre sürekli uyum sağlama ve diğer başarılı antrenörleri dikkatle izleme olduğu bazı araştırmalarda gösterilmiştir⁽¹³⁾.

Cushion ve Jones (2001), üst düzeyde İngiliz futbol antrenörleriyle yaptıkları araştırmada ligler arasında önemli bazı farklılıklar buldularsa da, antrenörlükte dominant olan davranışın öğretimde bulunmak (UG) olduğunu ve bunun ardında da övgü verme (ÖDG) ve sessiz kalmanın geldiğini belirtmişlerdir⁽⁶⁾.

Lyle (2002), sporda antrenörlüğün, şansla ve yaşla meydana gelen olgunlaşmadan farklı olarak, hem genel kapasite hem de özel performans ölçütlerinde sporunun veya bir takımın spor yapma yeteneğini geliştirmeye (UG) ilişkili olduğunu belirtmiştir⁽²⁰⁾. Chelladurai, Haggerty ve Baxter (1989), antrenörlerin sporculara göre, daha çok otokrat stili seçtiklerini ve sporcuların da katılımcı stilden çok otokrat stili tercih ettiklerini⁽²⁾, Salminen ve Lukkonen (1996) sporcuların duygularına ve düşüncelerine önem veren antrenörlerin (ÖZG), sporcularıyla daha iyi ilişki geliştirdiklerini bulmuşlardır⁽²⁴⁾.

Deneyim; 'bir kimsenin belli bir sürede veya hayat boyu edindiği ilgilerin tamamı, tecrübe' olarak tanımlandığı gibi⁽³⁰⁾, yaşam performansının bir veya daha fazla alanında, yüksek düzeyde ustalık için gereksinme duyulan bir dizi becerinin kazanılması ve sağlama süreci olarak da ileri sürülmektedir⁽²⁸⁾.

Futbol ve antrenörlükte çoğu kez başarı ve başarısızlık, deneyim eksikliğine de bağlanabilmektedir. Bu nedenle, karşılaşma yönetimi başarılı ve etkili antrenörlüğün merkezi faktörleri arasında gösterilmektedir^(4,5). Müzisyenlerle yapılan araştırmalardan yola çıkılarak, uygulamanın nicelik ve niteliğinin elde edilen performans düzeyi ile ilişkili olduğu ve bu bağlamda mükemmelliğe ulaşmada 10.000 saat bilinçli uygulamaya gereksinim olduğu ileri sürülmüştür^(8,9). Araştırmalar; başarıların, sporda ve diğer birçok alanda, özel olarak performans gelişimi için 10 yıl bilinçli yatırımı veya hedef yönelimli uygulamaları gerektirdiğini ortaya koymaktadır⁽²⁶⁾.

Sporda uzmanlıkla ilgili araştırmaların, sporcuların yanı sıra antrenörler ve hakemleri de içine alması gerektiği, sporda uzmanlığı izole bir şekilde açıklayan teorilerinden çok boyutlu yaklaşımlara doğru bir açılımın zorunlu olduğu belirtilmiştir⁽²⁶⁾. Uzman performansı; değişik oyun durumlarına uygun olan strateji ve taktiklerin belirlenmesinde, görsel alandaki bilgilerin en iyi şekilde ve amaca uygun olarak değerlendirilmesinde, etkili ve verimli kararların alınmasında önemli olmakla birlikte duygusal dalgalanmalarda dikkat ve konsantrasyonun bozulmadan kalmasında da ayırt edici bir özellik taşımaktadır⁽¹⁵⁾. Uzman performansının meydana gelmesi için; karmaşık bilişsel sistemlerin değişime uğraması, bilinçli uygulamalar, problem çözme becerileri ve bütünüyle konsantre olmak çok önemlidir⁽⁷⁾. Uzman performansında bilgi yapısı; o andaki çalışma ile uzun süreli hafıza arasında etkili bir uyum kurulmasına, yanlışların en az düzeye düşürülmesine ve

seçimlerden en üst düzeyde yararlanılmasına olanak sağlar. Etkili bilgiyi işleminden geçirme; tepkinin seçimi ve eylemlerin yerine getirilmesinde, yetkinlik beklentisi ve optimal duygusal yoğunlaşmaya da gereksinim duyar⁽²⁹⁾.

Sporda liderlikle ilgili birçok araştırma bulunmasına karşın sporda ve futbolda liderlik gücü algısı ve antrenör maç deneyim sayısına ilişkin araştırmalar çok azdır. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı; futbol antrenörlerinin maç deneyim sayılarına göre liderlik gücü algılarının incelenmesidir.

YÖNTEM

Katılımcılar: Veriler teknik direktör ve A lisans (n=71), B lisans (n=46) ve Amatör Çalıştırmacılık (n=47) diplomalarına sahip 165 futbol antrenöründen toplandı. Antrenörlerin ortalama yaşı 40.24 ± 8.40 ve ortalama antrenörlük deneyim yılı ise 8.56 ± 6.75 'dir.

Veri Toplama Araçları: Türkçeye uyarlanan FLGÖ-K, 4 faktör ve 11 maddeden meydana gelen 9'lu Likert Tipi bir ölçektir⁽¹⁷⁾. FLGÖ-K'nin alt faktörlerinin güvenilirlik katsayıları 0.65 ile 0.84 arasında değişmektedir (ZG= 0.66; ÖZG= 0.65; YG= 0.69; UG= 0.84). FLGÖ-K'nin belirtilen güvenilirlik katsayıları da kabul edilir ölçülerdedir⁽²²⁾.

İşlem: Her bir futbol takımının antrenörüyle anlaşmaya varılarak anket ve ölççekleri uygulama yeri, günü ve saati belirlendi. Gizlilikle ilgili kurallara uyuldu. İsim yazılmaması istendi. Her bir formun tamamlanması 10-15 dakika kadar sürdü ve soru sorulmasına izin verildi.

Verilerin Analizi: FLGÖ-K ile toplanan verilerin analizlerinde Tek Yönlü ANOVA Analizi kullanıldı. İlgili anket sorusunu boş bırakan 28 antrenör analize dahil edilmedi.

BULGULAR

Futbol antrenörlerinin maç deneyim sayılarına göre liderlik gücü algılarının Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. Futbol Antrenörlerinin Maç Deneyim Sayılarına Göre Liderlik Gücü Algıları.

FLGÖ-K	N	\bar{X}	S	SE	ANOVA	KT	SD	KO	F	P
ZG/ MAÇ										
1) 2-35	30	10.90	4.52	.83	Gruplar Arası	168.21	3	56.01	1.93	.128
2) 36-99	26	12.92	6.13	1.20						
3) 100-299	44	11.12	5.45	.82	Gruplar İçi	3864.48	133	29.06		
4) 300-1100	37	13.43	5.41	.89						
Toplam	137	12.04	5.44	.47	Toplam	4032.69	136			
ÖZG/ MAÇ										
1) 2-35	30	20.80	4.03	.74	Gruplar Arası	122.16	3	40.72	1.80	.150
2) 36-99	26	20.51	4.47	.88						
3) 100-299	44	20.35	4.79	.72	Gruplar İçi	3007.38	133	22.61		
4) 300-1100	37	18.43	5.40	.89						
Toplam	137	19.96	4.80	.41	Toplam	3129.54	136			
YG/ MAÇ										
1) 2-35	30	13.23	3.44	.63	Gruplar Arası	79.50	3	26.50	1.57	.200
2) 36-99	26	12.08	4.53	.89						
3) 100-299	44	11.25	4.66	.70	Gruplar İçi	2240.49	133	16.88		
4) 300-1100	37	12.65	3.55	.58						
Toplam	137	12.22	4.13	.35	Toplam	2323.99	136			
UG/ MAÇ										
1) 2-35	30	20.40	4.75	.87	Gruplar Arası	88.95	3	29.65	1.57	.199
2) 36-99	26	21.58	4.15	.81						
3) 100-299	44	21.47	4.82	.73	Gruplar İçi	2507.41	133	18.85		
4) 300-1100	37	22.70	3.43	.56						
Toplam	137	21.59	4.37	.37	Toplam	2596.36	136			

Tablo 1'den de görülebileceği gibi FLGÖ-K ile erkek futbol antrenörlerinden toplanan verilerin Tek Yönlü ANOVA analizleri; antrenörlerin maç deneyim sayılarına göre Zorlayıcılık Gücü (ZG), Özdeşleşim Gücü (ÖZG), Yasal Güç (YG) ve Uzmanlık Gücü (UG) algılarının hiçbirinde anlamlı bir farklılık olmadığını gösterdi ($p > .05$). Bu bulgular, antrenörlerin maç deneyim sayıları attıkça liderlik gücü algılarının da artmadığını ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bulgulardan elde edilen sonuçlar, antrenörlerin maç deneyim sayılarına göre ölçülen hiçbir liderlik gücü algısında (ZG, ÖZG, YG ve UG) anlamlı bir farklılığı göstermedi. Bu araştırma sonuçları; futbolda antrenörlerin maç deneyim sayılarının liderlik gücü algılarından daha başka nedenlerle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Örneğin antrenörlerin; profesyonellik ve amatörlük deneyimleri, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi ve elde ettikleri başarılar gibi.

Bulgulardan elde edilen sonuçlar, UG ile ilişkili yukarıda belirtilen araştırmacılara destek vermemektedir^(6,7,8,20,26). Bu konuda yapılan araştırmaların azlığı veya hiç bulunmaması nedeniyle araştırma sonuçlarını destekleyici olan ve olmayan araştırmalardan söz etmek olanaklı gözükmemektedir. Örneğin; sporda liderlik araştırmaları oldukça fazla olmasına karşın⁽⁹⁾, sporda liderlik gücüyle ilgili araştırmalar azdır ve futbolda liderlik gücü araştırmaları ise hemen hemen yok gibidir. Futbolda liderlik gücü ve antrenörlerin maç deneyim sayılarına ilişkin daha kesin sonuçlar çıkarabilmek için daha çok araştırmaya gereksinme vardır.

Antrenörlerin maç deneyim sayılarının yanı sıra liderlik stilleri, kişilik ve iletişim özellikleri gibi faktörlerin de bundan sonraki araştırmalarda göz önünde bulundurulması yararlı olabilir. Deneyim; kişilerin yaptıkları işle ilgili uzmanlaşmalarında, olgunlaşmalarında ve etkileşimde buldukları kitle ile liderlik biçimlerinin uygunluğunda, sorunları çabuk görme ve etkili çözüm yolları bulmada önemli olabilir.

Bu konuda yapılacak daha öte araştırmalar; ayrıca antrenörlerin amatörlük, profesyonellik, elde ettikleri başarılar, yaş, cinsiyet, lig ve eğitim düzeylerini de dikkate alabilir ve bu bağlamda nicel ve nitel araştırmaları kombine edebilir.

KAYNAKLAR

1. Chelladurai, P. (1990). Leadership in Sports: A Review. *International Journal of Sport Psychology*, 21, 328-354.
2. Chelladurai, P. Haggerty, T. R. Baxter, P. R. (1989). Decision Style-choices of University Basketball Coaches and Players. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11, 201-215.
3. Chelladurai, P. (1984). Discrepancy Between Preference and Perception of Leadership Behavior and Satisfaction of Athletes in Varying Sports. *Journal of Sport Psychology*, 6, 27-41.
4. Cote, J. Salmela, J. H. Russell, S. J. (1995). The Knowledge of High Performance Gymnastics Coaches: Competition and Training Considerations. *The Sport Psychologist*, 6, 76-95.
5. Cote, J. Salmela, H. J. Trudel, P. Baria, A. Russell, J.S. (1995). The Coaching Model: A Grounded Assessment of Expert Gymnastics Coaches' Knowledge. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 1-17.

6. Cushion, C. J. Jones, R. L. (2001). A Systematic Observation of Professional Top-level Youth Soccer Coaches, *Journal of Sport Behavior*, 24(4), 354-376.
7. Ericsson, K. A. (2003). Development of Elite Performance and Deliberate Practice: An Update From the Perspective of the Expert Performance Approach. . J. L. Starkes, K. A. Ericsson (2003). *Expert Performance in Sports: Advances in Research on Sport Expertise*. Human Kinetics: Illinois, 49-83.
8. Ericsson, K. A. (1996). Acquisition of Expert Performance: An Introduction to Some of the Issues. In. K. A. Ericsson (Ed.). *The Road to Excellence: The Acquisition of Expert Performance in the Arts and Sciences, Sports and Games*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. 1-50.
9. Ericsson, K. A. Krampe, R. T. Tesch-Römer, C. (1993). Role of Deliberate Practice in The Acquisition of Expert Performance, *Psychological Review*, 100, 363-406.
10. French, J. Raven, B. H. (1959). The Bases of Social Power. In. D. Cartwright, (Ed.). *Studies in Social Power*. Ann Arbor: Institute for Social Research. 150-167.
11. Garland, D. J. Barry, J. R. (1990). Personality and Leader Behaviors in Collegiate Football: A Multidimensional Approach to Performance. *Journal of Research in Personality*, 24(3), 355-370.
12. Gordon, S. (1988). Decision Styles and Coaching Effectiveness in University Soccer. *Canadian Journal of Sport Science*, 13(1), 36-55.
13. Gould, Giannini, J. Krane, V. Hodge, K. (1990). Educational Needs of Elite U.S. National Team, Pan American and Olympic Coaches, *Journal of Teaching in Physical Education*, 9, 332-344.
14. Home, T. Carron, A. V. (1985). Compatibility in Coach-athlete Relationships. *Journal of Sport Behavior*, 7(2), 137-149.
15. Janelle, C. M. Hillman, C H. (2003). Expert Performance in Sport: Current Perspectives and Critical Issues. J. L. Starkes, K. A. Ericsson (2003). *Expert Performance in Sports: Advances in Research on Sport Expertise*. Human Kinetics: Illinois, 19-47.
16. Kelman, H. C.(1958). Compliance, Identification, and Internalization: Three Process of Attitude Change. *Journal of Conflict Revolution*, 2, 51-60.
17. Konter, E. (2007). Towards Adaptation of Self and Other Versions of the Power in Soccer Questionnaire for Turkey. 4th International Scientific Conference of Soccer and Tennis. 15th May, National Sports Academy, Sofia, Bulgaria.
18. Konter, E., (2005). Profesyonel Futbolcuların Yaş Gruplarına Göre Psikolojik Becerilerinin Araştırılması [Investigation of Psychological Skills of Professional Soccer Players According to Their Age Groups]. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi [Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences]*, 10(1), 17-24.
19. Laughlin, N. Laughlin, S. (1994). The Relationship Between the Similarity in Perceptions of Teacher/coach Leader Behavior and Evolution of Their Effectiveness, *International Journal of Sport Psychology*, 22, 396-410.
20. Lyle, J. (2002). *Sports Coaching Concepts: A Framework For Coaches' Behaviour*. London: Routledge.
21. Maby, R. K. (1997). The Relationship Between Perceived Coaching Behaviors and Group Cohesion in Professional Football. Nova Southeastern University, Dissertation Abstracts International Section B, The Sciences and Engineering, 57(9-B), 5902.
22. Reynolds, C. R. Livingston, R. B. Wilson, V. (2006). *Measurement and Assessment in Education*. Boston: Pearson Education Inc.
23. Riemer, H. A. Chelladurai, P. (1995). Leadership and Satisfaction in Athletics. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 276-293.
24. Salminen, S. Lukkonen, J. (1994). The Convergent and Discriminant Validity of the Coach's Version of the Leadership Scale for Sport. *International Journal of Sport Psychology*, 25, 119-127.
25. Smith, R. E., Smoll, F. L. Hunt, E. (1977). A System for the Behavioral Assessment of Athletic Coaches. *Research Quarterly*, 48, 401-407.

26. Starkes, J. L. Ericsson, K. A. (2003). Expert Performance in Sports: Advances in Research on Sport Expertise. Human Kinetics: Illinois.
27. Summers, R. J. Russel, J. (1991). Association Between Athletes' Perception of Their Abilities on the Influence of Coach Technical-instruction, Journal of Sport Behavior, 14(1), 30-40.
28. Sternberg, R. J. (1999). Intelligence as developing expertise, Educational Researcher, 2(4), 359-375.
29. Tenenbaum, G. (2003). Expert Athletes: An Integrated Approach to Decision Making. J. L. Starkes, K. A. Ericsson (2003). Expert Performance in Sports: Advances in Research on Sport Expertise. Human Kinetics: Illinois, 191-218.
30. Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe Sözlük. 4. Baskı. Ankara: Akşam Sanat Okulu Matbaası, 497.
31. Wann, D. L., Metcalf, L. A., Brewer, K. R. Whiteside, H. D. (2000). Development of the Power in Sport Questionnaires. Journal of Sport Behavior, 23, 423-443.
32. Yukl, G. Falbe, C. M. (1991). Importance of Different Power Sources in Downward and Lateral Relations. Journal of Applied Psychology, 76, 416-423.

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN YENİ İLKÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÖLÇME-DEĞERLENDİRME KONUSUNDAKİ YETERLİLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ALGILARI

Erkan Faruk ŞİRİN *
Hakan Salim ÇAĞLAYAN **
Alparslan İNCE***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim programındaki ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırma betimsel nitelikte olup tarama modeli kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algıları hakkındaki verileri toplamak amacıyla 3 alt boyuttan ("ölçme aracının seçilmesi" 19 madde $\alpha=,898$, "uygulamanın yapılması" (10 madde) $\alpha=,923$, "verilerin değerlendirilmesi" (14 madde) $\alpha=,943$) ve (43 madde) "genel yeterlilik" $\alpha=,963$ olmak üzere toplam 43 maddeden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini Konya il merkezinde bulunan 3 merkez ilçede (Karatay, Meram, Selçuklu) ilköğretim okulunda görev yapan 170 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemini ise, Konya il merkezinde bulunan 3 merkez ilçede (Karatay, Meram, Selçuklu) ilköğretim okulunda görev yapan 102 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim beden eğitimi programındaki ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarına ait cevapların büyük çoğunluğunun "yeterli" ile "kısmen yeterli" arasında olduğu görülmektedir. Tüm beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinde "ölçme aracının seçilmesi" konusunda kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; öğrenci ürün dosyası, kontrol listesi ve rubrik (derecelendirme ölçeği) hazırlamadır. "Uygulamanın Yapılması" konusunda kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; öğrenci ürün dosyasında kullanılacak teknikleri uygulama, kontrol listesi uygulama, rubrik uygulamadır. "Verilerin Değerlendirilmesi" konusunda ise kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; rubrik değerlendirme, rubrik sonuçlarını nota çevirmedir. Öğretmenler kendilerini en çok geleneksel yöntemler olarak adlandırılan sınav türlerinde yeterli görmektedirler. Alternatif değerlendirme yöntemleri olarak da bilinen yeni programın gerektirdiği ölçme değerlendirme tekniklerinde (performansa dayalı) geleneksel yöntemlere göre kendilerini daha yetersiz görmektedirler.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Programı, Beden Eğitimi, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmen Yeterliliği

Geliş tarihi: 15.05.2008; Yayına kabul tarihi: 03.11.2008

* Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

** Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KONYA.

*** Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, KONYA.

THE PERCEPTIONS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS ABOUT COMPETENCY LEVELS OF MEASUREMENT-EVALUATION SUBJECT IN THE NEW PRIMARY SCHOOL TEACHING PROGRAM

ABSTRACT

The aim of this survey is to define the perceptions of Physical Education (P.E) teachers about the competency levels of measurement-evaluation subject in the new primary school teaching program. The research has descriptive quality and scanning model has been used. In order to gather the data of the perceptions of P.E teachers about the competency levels of measurement-evaluation subject; a questionnaire, consisting of three sub-dimensions ("the selection for the measurement tool" 19. item $\alpha=,898$, "the practice of the implementation" (10 item) $\alpha=,923$, "the evaluation of the data" (14 item) $\alpha=,943$ and "general sufficiency" (43 item) $\alpha=,963$ has been prepared. The survey consists of 170 P.E teachers working at schools of three central districts of Konya (Karatay, Meram, Selçuklu). The practice of this consists of 102 P.E teachers working at primary schools of three central districts of Konya (Karatay, Meram, Selçuklu). As a result of this survey; the perceptions of P.E teachers about the competency levels of measurement-evaluation subject in the new primary school teaching program seem to be between "sufficient" and "partially sufficient". The partially sufficient measurement technique to be prepared according to the whole P.E teachers in P.E classes is; student's product file, control list and rubric (classification scale). The partially sufficient the measurement technique to be prepared for the practice of the implementation is; the implementation of techniques to be used in student's product file, the implementation of control list, the implementation of rubric. The partially sufficient the measurement technique to be prepared for the evaluation of the data is; the evaluation of the rubric and grading the rubric results. Teachers see themselves most capable about the subject "exam", which is a traditional method. They tend to see themselves more inadequate for the alternative assessment and measurement techniques known as the necessity of the new program, compared with the traditional techniques.

Key Words: Primary School Teaching Program, Physical Education, Measurement and Evaluation, Teacher's Capability.

GİRİŞ

İnsan zihninde öğrenmenin nasıl gerçekleştiğiyle ilgili ortaya atılan teorilere dayalı olarak, eğitim anlayışlarında ve öğrenen, bilgili insan tanımlamalarında köklü değişiklikler olmuştur. Bilgili insanın mevcut bilgi birikimini zihninde depolayan kişi olarak kabul edildiği eski zamanlarda; bu birikimin, kültürel değerlerin ve yaşama ilgili becerilerin öğrencilere aktarılması temel alınmıştır. Fakat içinde bulunduğumuz zamanda bilgili insan; bu bilgi birikiminin farkında olup, bilgiye ulaşma yollarını bilen, ulaştığı bilgileri kavramsal seviyede öğrenen, öğrendiklerinden yenilerini üreten ve ürettiği bilgileri karşılaştığı yeni problemlerin çözümünde kullanabilen, kısaca öğrenmeyi öğrenen kişi olarak açıklanmaktadır^(16,36).

Öğrencilerin öğrenme ortamı olan sınıflara daha önceki yaşantıları süresince kazandıkları bir takım ön fikir, deneyim ve kavramlarla geldikleri ve bu kavramların daha sonraki öğrenmeleri büyük ölçüde etkilediği bilinmektedir⁽¹¹⁾.

Bu gerçekler, çeşitli ülkelerde uygulanan eğitim programlarında ya köklü değişikliklerin yapılmasını ya da düzeltilmesini kaçınılmaz hale getirmiş, sadece ders kitaplarında var olan bilgiyi ve onun aktarıcısı konumundaki öğretmeni merkez alan eğitim yaklaşımları yerine, öğrenciyi merkez alan eğitim anlayışları hâkim olmaya başlamıştır^(12,23,38). Bu gerekçelerle ülkemizde de, 2004 yılında MEB-TTKB ilköğretim I. kademedeki reforma dayalı müfredat çalışmalarına başlamıştır. Yeni program yapılandırmacı eğitim anlayışına göre düzenlenmiş, öğrenciyi bilgiyi öğrenen kişi konumundan çıkarıp, bilgiyi arayan, araştıran, bilgi üreten kişi haline getirmiştir.

Yapılandırıcı öğrenme, davranış ve biliş kuramlarının felsefi temelini oluşturan nesnelcilik, bilen ve bilinen arasındaki ikiliğe dayanır, başka bir ifade ile bilgi, bilenden bağımsız olarak bulunur. Bu nedenle objektif olarak değerlendirilebilir ve bireyden bireye değişmez. Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımında ise bilginin, öğrenenin var olan değer yargıları ve yaşantıları tarafından üretildiği düşünülür. Gerçek bilgi, bireyin yaşantısından bağımsız olarak gerçekleşemez. Birey bilgiyi pasif biçimde almaz; öğrenen birey bilgiyi etkin biçimde işler, önceki bilgileri ile bağlantı kurar, kendi yorumlarını oluşturarak kendine mal eder. Öğrenme ezberlemeye değil, öğrenenin bilgiyi transfer etmesine, var olan bilgiyi yeniden yorumlamasına ve yeni bilgiyi oluşturmaya dayanır⁽²⁶⁾.

Öğrenci merkezli öğretimi esas alan ve şu an uygulanmakta olan yeni beden eğitimi dersi öğretim programı, öngördüğü kazanımlara ne derece ulaşıldığının belirlenmesinde, öğretmenlerin, şimdiye kadar kullandıkları geleneksel ölçme araçlarının yanı sıra performans dayalı, (performans ödevi, proje, öğrenci ürün dosyası, vb.) çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmalarını zorunlu kılmaktadır⁽¹⁹⁾.

Beden eğitimi dersi öğretim programındaki hedeflenen öğretim sürecinde fiziksel, devinşsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişim alanlarındaki kazanımların ölçülüp değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğrenme alanlarındaki kazanımların birçok farklı alandan olmaları nedeniyle öğretmenlerin farklı türdeki ölçme araçlarını bilmeleri, geliştirmeleri, kullanmaları ve sonuçları değerlendirmeleri gerekmektedir⁽¹⁹⁾. Bundan dolayı ölçme değerlendirme ölçeklerinin de çeşitlilik göstermesi gerekmektedir. Bu çeşitlilik her öğrenciye kendi başarısını görme ve gösterme fırsatı vermektedir. Diğer bir ifadeyle, ölçme ve değerlendirme araçlarındaki çeşitlilik hem öğrencileri daha iyi bir şekilde tanıma, değerlendirme ve programın yeterli ve yetersiz olduğu noktaları görme noktasında önemlidir.

Beden eğitimi dersi öğretim programının amacına ulaşabilmesi için ölçme ve değerlendirmenin, öğrenen merkezli ve yapısalcı yaklaşım çerçevesi içinde ele alınması gerekmektedir. Bu bakış açısıyla öğrencilerin, öğrenme alanları ve alt öğrenme alanlarına ait kazanımlara ulaşma düzeylerinin öğrenim sürecinde belirlenmesi önemlidir⁽¹⁹⁾.

Performansa dayalı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin birçok türü vardır. Bunlara örnek olarak; performans çalışmaları, öğrenci ürün dosyaları, gözlemler, bilgisayar simülasyonları ve günlük yazılar verilebilir^(21,28,34,35,39). Ayrıca bu değerlendirme yaklaşımı farklı dereceli puanlama anahtarlarından (rubric), kontrol listelerinden ve farklı değerlendirme formlarından (grup değerlendirmesi,

öz değerlendirme, akran değerlendirmesi, vb.) yararlanmayı gerektirmektedir⁽²⁴⁾. Eğitimciler, performansa dayalı değerlendirme yöntemleri sayesinde öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini, iletişim becerilerini ve içerik becerilerini kullanarak gerçek hayat ile ilişki kurulması konusunda daha başarılı olduklarına dikkat çekmektedirler^(30,37,39).

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımını temel alan bir eğitim programının başarılı olabilmesi için, program uygulayacak öğretmenlerin birtakım niteliklere sahip olması gerekir. Yapılandırıcı öğrenme teorisinde öğretmen; bireysel farklılıkları dikkate almalı, açık fikirli olmalı, çağdaş olmalı ve kendini yenileyebilmelidir. Ayrıca öğretmen alan bilgisine hâkim olmalı fakat bilgiyi aktaran değil uygun öğrenme ortamlarını sağlayan ve öğrencilerle birlikte öğrenen olmalıdır⁽²⁹⁾. Öğretmenlerin sahip olması gerekli olan önemli bir özelliğe onların yeterli düzeyde ölçme ve değerlendirme bilgi ve becerileriyle donanmış olmasıdır^(4,10,20,45).

Yeni programda uygulamaya konulan ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, öğretmenlere eskisinden farklı roller ve görevler yüklemektedir. Öğretmenin öğretici olmaktan çok ortam düzenleme ve yönlendirme rolü, ölçme ve değerlendirme sürecinde de göze çarpmaktadır. İlköğretim okullarında uygulanmakta olan yeni öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme ile ilgili önemli sorunları olduğu, çeşitli araştırmalar ile ortaya konmuştur^(17,18).

Yeni program uygulamaya konulana kadar ilköğretimde sadece geleneksel yöntemlere dayalı ölçme ve değerlendirme uygulayan öğretmenlerin bu alanda çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. İlköğretim öğretmenlerinin yeni programda yer alan ölçme ve değerlendirme uygulamaları konusunda problemler yaşadığı; bu konuda programın diğer boyutlarına göre kendilerini daha yetersiz gördükleri; ölçme ve değerlendirme konusunda eğitim ihtiyacı içinde olduklarını ifade ettikleri çeşitli araştırmalarla belirlenmiştir^(9,22,31,41,42,43).

Diğer branşlarda olduğu gibi ilköğretim okulları ikinci kademesi beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olma düzeyleri ve bu bilgiyi öğrencilerin başarılarını ölçüp değerlendirirken etkin bir şekilde kullanıp kullanamadıkları konusu üzerinde durulması gereken önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bu araştırmanın temel problemini de bu sorun oluşturmaktadır. Ayrıca bu araştırma, Beden Eğitimi Dersi Yeni İlköğretim Programının ölçme ve değerlendirme boyutuyla ilgili daha önceden yapılan bir araştırma olmadığı için öncü bir çalışma niteliğindedir.

Yeni beden eğitimi programının, pilot uygulama yapılmadan resmi uygulamaya geçilmesi nedeniyle uygulamada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda ne derece yeterli olduğunun tespit edilmesi de önem taşımaktadır. Çünkü teorik olarak hazırlanan bir öğretim programının başarısı, pratik olarak ne düzeyde uygulanabildiği ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim programındaki ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarının tespit edilmesi gerekmektedir. Böylece bu araştırmanın, programın teorik amaçlarının uygulamada daha kolay başarıya ulaşabilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

İlköğretim okullarının ikinci kademesinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim (6, 7. sınıf) beden eğitimi programındaki ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir⁽⁸⁾.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2007-2008 eğitim öğretim yılı Konya il merkezinde bulunan 3 merkez ilçe (Karatay, Meram, Selçuklu) ilköğretim okulunda görev yapan 170 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır (<http://konya.meb.gov.tr/2008/bilgiedinme/pdf>). Araştırmanın örneklemini ise, Konya il merkezinde bulunan 3 merkez ilçe ilköğretim okulunda görev yapan 102 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

Özellik		f	%
Cinsiyet	Kadın	33	32,4
	Erkek	69	67,6
Yaş	21-27	15	14,7
	28-34	48	47,1
	35-41	32	31,4
	42+	7	6,9
Kıdem	1-5 yıl	22	21,6
	6-10 yıl	41	40,2
	11-15 yıl	24	23,5
	16-20 yıl	10	9,8
	21-25 yıl	5	4,9

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 33'ü kadın (% 32,4), 69'u erkektir (% 67,6). Yaş grubu 21-42 ve üstü yaş aralığında değişmiş, ancak 28-34 yaş aralığına sahip 48 kişi (% 47,1) ile 35-41 yaş aralığına sahip 32 kişi (% 31,4) örneklem içinde yoğunluk göstermektedir. Kıdem bakımından 6-10 yıl arası görev yapan 41 kişi (% 40,2) örneklemde büyük bölümünü oluştururken, 21-25 yıl kıdeme sahip olan 5 kişi (% 4,9) örneklem içinde çok küçük bir yüzde göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü, örnekleme yönelik kişisel özelliklerinin belirlenebilmesi için hazırlanmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim (6, 7. sınıf) beden eğitimi programındaki ölçme değerlendirme yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir anket kullanılmıştır. Konu ile ilgili gerekli literatür taraması yapılarak öğretmen yeterlilikleri ile ilgili daha önceden yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Ayrıca "İlköğretim beden eğitimi dersi (1.-8. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu" kitabının değerlendirme boyutunda belirtilen alternatif değerlendirme teknikleri incelenerek anket için gerekli maddeler hazırlanmıştır. Geliştirilen anketin ilk şeklinde 57 madde yer almıştır. Ölçme aracındaki maddeler belirlendikten sonra, anketin kapsam geçerliğinin belirlenmesi için uzman ve öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Cevaplayıcılar tarafından anlaşılması güç olabilecek maddeler ve ölçülmek istenen yeterliği ölçme gücüne sahip olmayan 14 madde anketten çıkartılmıştır. Böylece 57 madde 43 maddeye düşmüştür.

Programın değerlendirme boyutuna yönelik öğretmen yeterlilik algıları üç alt boyuta ayrılmıştır. Bu boyutlar sırasıyla "uygun ölçme araçlarını seçme", "ölçme araçlarını uygulama" ve "verilerin değerlendirilmesi" alt boyutlardır. Anket beşli derecelendirme ölçeği şeklinde düzenlenmiş ve cevap seçenekleri "Hiç yeterli değilim", "Biraz yeterliyim", "Kısmen yeterliyim", "Yeterliyim", "Çok yeterliyim" şeklinde belirlenerek derecelendirilmiştir.

Anketin güvenilir olup olmadığını sınamak amacıyla, soru grupları için en yaygın kullanılan iç güvenirlik endeksi Cronbach Alpha güvenirlik için kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığının bir göstergesi olan Cronbach Alpha değerleri 3 alt boyut için; "ölçme aracının seçilmesi" (19 madde); $\alpha=,898$, "uygulamanın yapılması" (10 madde); $\alpha=,923$, "verilerin değerlendirilmesi" (14 madde); $\alpha=,943$ ve tüm boyutlardan oluşan "genel yeterlilik" (43 madde); için ise $\alpha=,963$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin verdikleri yanıtların puanlarını hesaplamak amacıyla da ankette yer alan maddelere, "Çok yeterliyim" için 5, "Yeterliyim" için 4, "Kısmen yeterliyim" için 3, "Biraz yeterliyim" için 2, "Hiç yeterli değilim" için 1 puan verilmiştir. Verilerin çözümlemesinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma gibi istatistiksel analizlerden yararlanılmıştır. Likert tipi ölçeğin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında, derecelendirme ölçeği için; Aralık Genişliği=(Dizi Genişliği)/(Yapılacak Grup Sayısı) Formülünden faydalanarak, $4/5=0.80$ olarak puan aralıkları belirlenmiştir⁽³³⁾. Çözümlemeler sonucunda elde edilen aritmetik ortalama (\bar{X}) bulguları, 4.21-5.00 çok yeterliyim, 3.41-4.20 yeterliyim, 2.61-3.40 kısmen yeterliyim, 1.81-2.60 biraz yeterliyim, 1.00-1.80 hiç yeterli değilim aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme aracının seçilmesi alt boyutu konusundaki 19 maddelik anketten elde edilen veriler doğrultusunda yeterlilik düzeyleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin "Ölçme Aracının Seçilmesi" Konusundaki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Algıları

	Hiç yeterli değilim		Biraz yeterliyim		Kısmen yeterliyim		Yeterliyim		Çok yeterliyim		\bar{X}	Ss
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğretim yılı başında ölçme ve değerlendirme etkinliklerini planlama.	1	1,0	12	11,8	29	28,4	57	55,9	3	2,9	3,48	0,78
Bireysel farklılıklara duyarlı değerlendirme tekniğine karar verme.	6	5,9	8	7,8	17	16,7	64	62,7	7	6,9	3,56	0,94
Öğrencileri gerçek hayat problemleri ile karşı karşıya getirecek değerlendirme tekniklerine karar verme.	4	3,9	11	10,8	31	30,4	45	44,1	11	10,8	3,47	0,96
Kazanımlara uygun alternatif değerlendirme çeşitlerini seçme.	6	5,9	9	8,8	38	37,3	42	41,2	7	6,9	3,34	0,94
Öğrenci ürün dosyasının amacına karar verme.	9	8,8	16	15,7	37	36,3	34	33,3	6	5,9	3,11	1,03
Öğrenci ürün dosyasında kullanılacak tekniklere karar verme.	8	7,8	16	15,7	37	36,3	35	34,3	6	5,9	3,14	1,01
Hangi amaçla kontrol listesi kullanılacağına karar verme.	9	8,8	10	9,8	34	33,3	42	41,2	7	6,9	3,27	1,03
Kontrol listesi hazırlama.	8	7,8	14	13,7	30	29,4	42	41,2	8	7,8	3,27	1,05
Kontrol listesindeki maddeleri kazanımlara uygun hazırlama.	9	8,8	12	11,8	36	35,3	35	34,3	10	9,8	3,24	1,07
Rubrik (derecelendirme ölçeği) hazırlama.	8	7,8	21	20,6	33	32,4	31	30,4	9	8,8	3,11	1,08
Kazanımlara uygun proje çalışmaları saptama.	5	4,9	6	5,9	29	28,4	55	53,9	7	6,9	3,51	0,89
Gözlem tekniğini kullanacağı yer ve zamana karar verme.	3	2,9	7	6,9	19	18,6	63	61,8	10	9,8	3,68	0,85
Fiziksel uygunluk testlerini belirleme.	-	-	7	6,9	20	19,6	61	59,8	14	13,7	3,80	0,75
Beceri testlerini belirleme.	1	1,0	8	7,8	20	19,6	54	52,9	19	18,6	3,80	0,86
Kazanımlara uygun yazılı soru tipini belirleme.	3	2,9	8	7,8	23	22,5	54	52,9	14	13,7	3,66	0,91
Grup değerlendirme yöntemi belirleme.	3	2,9	10	9,8	21	20,6	53	52,0	15	14,7	3,65	0,94
Öz değerlendirme kurallarını belirleme.	3	2,9	13	12,7	25	24,5	50	49,0	11	10,8	3,51	0,95
Öz değerlendirme uygulanacak tekniği belirleme.	3	2,9	13	12,7	28	27,5	49	48,0	9	8,8	3,47	0,93
Akran değerlendirme tekniği seçme.	5	4,9	10	9,8	28	27,5	46	45,1	13	12,7	3,50	1,00

Tablo 2’de, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim programındaki ölçme değerlendirme konusunda "ölçme aracının seçilmesi" alt boyutundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarına ait bulgulara yer verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri, öğretim yılı başında ölçme ve değerlendirme etkinliklerini planlama, bireysel farklılıklara duyarlı değerlendirme tekniğine karar verme, öğrencileri gerçek hayat problemleri ile karşı karşıya getirecek değerlendirme tekniklerine karar verme, kazanımlara uygun proje çalışmaları saptama, gözlem tekniğini kullanacağı yer ve zamana karar verme, fiziksel uygunluk testlerini belirleme, beceri testlerini belirleme, kazanımlara uygun yazılı soru tipini belirleme, grup değerlendirme yöntemi belirleme, öz değerlendirme kurallarını belirleme, öz değerlendirme uygulanacak tekniği belirleme ve akran değerlendirme tekniği seçme konusunda kendilerini "yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, kazanımlara uygun alternatif değerlendirme çeşitlerini seçme, öğrenci ürün dosyasının amacına karar verme, öğrenci ürün dosyasında kullanılacak tekniklere karar verme, hangi amaçla kontrol listesi kullanacağına karar verme, kontrol listesi hazırlama, kontrol listesindeki maddeleri kazanımlara uygun hazırlama, rubrik (derecelendirme ölçeği) hazırlama konusunda kendilerini "kısmen yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, verdikleri cevaplara göre en yüksek düzeyde fiziksel uygunluk testlerini belirleme ve beceri testlerini belirleme görüşünü belirtmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamanın yapılması alt boyutu konusundaki 10 maddelik anketten elde edilen veriler doğrultusunda yeterlilik düzeyleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin "Uygulamanın Yapılması" Konusundaki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Algıları

	Hiç yeterli değilim		Biraz yeterliyim		Kısmen yeterliyim		Yeterliyim		Çok yeterliyim		\bar{X}	Ss
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Fiziksel uygunluk testlerini uygulama.	1	1,0	10	9,8	25	24,5	52	51,0	14	13,7	3,66	0,87
Beceri testlerini uygulama.	2	2,0	12	11,8	17	16,7	55	53,9	16	15,7	3,69	0,94
Yazılı soru tipini uygulama.	3	2,9	10	9,8	20	19,6	57	55,9	12	11,8	3,63	0,92
Öğrenci ürün dosyasında kullanılacak teknikleri uygulama.	8	7,8	12	11,8	34	33,3	43	42,2	5	4,9	3,24	0,99
Kontrol listesi uygulama.	8	7,8	16	15,7	25	24,5	46	45,1	7	6,9	3,27	1,06
Rubrik (derecelendirme ölçeği) uygulama.	7	6,9	14	13,7	34	33,3	44	43,1	3	2,9	3,21	0,96
Öğrencinin değerlendirme sürecine katılımını sağlama.	6	5,9	8	7,8	21	20,6	54	52,9	13	12,7	3,58	1,00
Bireysel değerlendirme tekniğini uygulama.	4	3,9	7	6,9	22	21,6	56	54,9	13	12,7	3,65	0,92
Akran değerlendirme tekniğini uygulama.	6	5,9	15	14,7	16	15,7	52	51,0	13	12,7	3,50	1,07
Öğrencilerin, dersler arası ve konular arası ilişkilendirme becerilerini geliştirici durumlar oluşturma.	5	4,9	12	11,8	17	16,7	59	57,8	9	8,8	3,53	0,98

Tablo 3'de, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim programındaki ölçme değerlendirme konusunda "Uygulamanın Yapılması" alt boyutundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarına ait bulgulara yer verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri, fiziksel uygunluk testlerini uygulama, beceri testlerini uygulama, yazılı soru tipini uygulama, öğrencinin değerlendirme sürecine katılımını sağlama, bireysel değerlendirme tekniğini uygulama, akran değerlendirme tekniğini uygulama, öğrencilerin, dersler arası ve konular arası ilişkilendirme becerilerini geliştirici durumlar oluşturma konusunda kendilerini "yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, öğrenci ürün dosyasında kullanılacak teknikleri uygulama, kontrol listesi uygulama, rubrik (derecelendirme ölçeği) uygulama, konusunda kendilerini "kısmen yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, verdikleri cevaplara göre en yüksek düzeyde beceri testlerini uygulama görüşünü belirtmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin verilerin değerlendirilmesi alt boyutu konusundaki 10 maddelik anketten elde edilen veriler doğrultusunda yeterlilik düzeyleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin "Verilerin Değerlendirilmesi" Konusundaki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Algıları

	Hiç yeterli değilim		Biraz yeterliyim		Kısmen yeterliyim		Yeterliyim		Çok yeterliyim		\bar{X}	Ss
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak değerlendirme yapma.	4	3,9	8	7,8	15	14,7	51	50,0	24	23,5	3,81	1,01
Öğrenci ürün dosyasındaki çalışmalarını ayrı ayrı puanlama.	4	3,9	11	10,8	23	22,5	54	52,9	10	9,8	3,53	0,95
Öğrenci ürün dosyasındaki çalışmaların tümünü bütüncül olarak puanlama.	5	4,9	14	13,7	26	25,5	48	47,1	9	8,8	3,41	0,99
Öğrenci ürün dosyasındaki çalışmaların karne notuna nasıl yansıtılacağına karar verme.	5	4,9	10	9,8	20	19,6	55	53,9	12	11,8	3,57	0,98
Kontrol listelerini değerlendirme.	6	5,9	13	12,7	22	21,6	53	52,0	8	7,8	3,43	1,00
Kontrol listesi verilerini nota çevirme.	6	5,9	8	7,8	22	21,6	57	55,9	9	8,8	3,53	0,97
Rubrik (derecelendirme ölçeği) değerlendirme.	5	4,9	12	11,8	34	33,3	45	44,1	6	5,9	3,34	0,93
Rubrik sonuçlarını nota çevirme.	4	3,9	18	17,6	29	28,4	44	43,1	7	6,9	3,31	0,97
Fiziksel uygunluk testlerini değerlendirme.	2	2,0	7	6,9	27	26,5	51	50,0	15	14,7	3,68	0,87
Beceri testlerini değerlendirme.	3	2,9	6	5,9	27	26,5	48	47,1	18	17,6	3,70	0,92
Yazılı soru tipini değerlendirme.	3	2,9	11	10,8	16	15,7	59	57,8	13	12,7	3,66	0,93
Öz değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme.	4	3,9	8	7,8	23	22,5	57	55,9	10	9,8	3,59	0,91
Akran değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme.	4	3,9	11	10,8	30	29,4	49	48,0	8	7,8	3,45	0,92
Grup değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme.	4	3,9	10	9,8	29	28,4	52	51,0	7	6,9	3,47	0,90

Tablo 4'de, beden eğitimi öğretmenlerinin yeni ilköğretim programındaki ölçme değerlendirme konusunda "Verilerin Değerlendirilmesi" alt boyutundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarına ait bulgulara yer verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak değerlendirme yapma, öğrenci ürün dosyasındaki çalışmalarını ayrı ayrı puanlama, öğrenci ürün dosyasındaki çalışmaların tümünü bütüncül olarak puanlama, öğrenci ürün dosyasındaki çalışmaların karne notuna nasıl yansıtılacağına karar verme, kontrol listelerini değerlendirme, kontrol listesi verilerini nota çevirme, fiziksel uygunluk testlerini değerlendirme, beceri testlerini değerlendirme, yazılı soru tipini değerlendirme, öz değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme, akran değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme, grup değerlendirme tekniğinin sonuçlarını değerlendirme konusunda kendilerini "yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, rubrik (derecelendirme ölçeği) değerlendirme, rubrik sonuçlarını nota çevirme konusunda kendilerini "kısmen yeterli" gördüklerini belirtmişlerdir. Beden Eğitimi öğretmenleri, verdikleri cevaplara göre en yüksek düzeyde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak değerlendirme yapma görüşünü belirtmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme aracının seçilmesi, uygulamanın yapılması, verilerin değerlendirilmesi ve genel yeterlilik puanları konusundaki anketten elde edilen veriler doğrultusunda yeterlilik düzeyleri Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programındaki Ölçme-Değerlendirme Konusundaki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Algıları

	N	\bar{X}	Ss	Min.	Max.	Madde Sayısı
Ölçme Aracının Seçilmesi	102	3,45	,69	1,26	4,84	19
Uygulamanın Yapılması	102	3,50	,76	1,10	5,00	10
Verilerin Değerlendirilmesi	102	3,52	,73	1,07	5,00	14
Genel Yeterlilik Puanları	102	3,49	,68	1,19	4,93	43

Tablo 5 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme aracının seçilmesi, uygulamanın yapılması, verilerin değerlendirilmesi ve genel yeterlilik puanları ortalaması ve öğretmenlerin ölçeğin cevaplanması sonucunda alabilecekleri minimum ve maksimum yeterlilik puanları görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerin, ölçme değerlendirme genel yeterlilik puan ortalamasının $X=3,49$ olduğu görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri ölçme değerlendirme konusunda kendilerini "yeterli" düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA SONUÇ

Bu araştırma Beden eğitimi öğretmenlerinin yeni İlköğretim (6, 7. sınıf) Beden eğitimi programındaki ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Kubiszyn ve Borich⁽¹⁴⁾ öğretmenlerin bilgi ve beceri sahibi olması gereken ölçme ve değerlendirme konularını şu şekilde sıralamıştır: farklı amaçlarla yapılması planlanan ölçmeler için hangi test türlerinin uygun olduğu, dersin yoklanması gereken hedeflerinin neler olduğunu doğru tespit edebilme, testlerin nasıl geliştirilmesi gerektiği bilgi ve becerisi, testlerin güvenilirlik ve geçerliğinin nasıl sağlanacağı, temel test istatistikleri, test puanlarının nasıl kullanılması gerektiği konularındır. Özet olarak ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin bilgi ve beceri sahibi olması gereken yöntemler ölçme aracının seçilmesi, uygulamanın yapılması, verilerin değerlendirilmesi olarak görmüş ve bu araştırmanın ana konusunu oluşturmuştur.

Bu çalışmada; beden eğitimi öğretmenlerinin "Ölçme Aracının Seçilmesi" konusuna verdikleri cevaplara göre; geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerinin, performansa dayalı (alternatif) ölçme değerlendirme yöntemlerine göre yeterlilik algılarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Performansa dayalı durum belirleme öğrencilerin öğrendiklerini yeni ve yaşamla ilişkili durumlarda kullanmalarına ve eski bilgilerini kullanarak yeni bilgilerin yapılandırılmasına odaklanmaktadır⁽²⁾. Linn ve Grounland⁽¹⁵⁾ performansa dayalı durum belirlemenin klasik yöntemlerle ölçülemeyen öğrenme çıktılarını ölçmede kullanıldığını belirtmektedir. Performansa dayalı durum belirlemenin klasik değerlendirme yöntemlerine göre bir farkı da, bilginin ya da becerinin öğrencide var olup olmadığının belirlenmesinden ziyade, o bilgi ve becerileri kullanırken öğrencinin gösterdiği performansın ve gelişim süreçlerinin gözlenebilmesidir^(2,40). Bu bilgiler ışığında yeni ilköğretim programının ölçme ve değerlendirme konusunda "ölçme aracının seçilmesi" boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinin uygun araçları seçmedikleri kendilerini daha yeterli hissettikleri metotları uyguladıkları ve öğrenme alanları ve alt öğrenme alanlarıyla ilgili kazanımlara ulaşma düzeylerinin öğrenim sürecinde sağlıklı bir şekilde değerlendirilemediği söylenebilir.

Yeni programda belirtildiğine göre, bulgularda belirlenen yeterlilik sıralamasının yeni program anlayışına göre pek uygun olmadığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, yeni programın uygulaması ile birlikte, beden eğitimi derslerinde, "portfolyo", "kontrol listeleri", "kavram haritası", "rubrik", vb. ölçme değerlendirme araçlarının özellikle kullanılması uygun görülmektedir. Geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerinin, performansa dayalı (alternatif) ölçme değerlendirme yöntemlerine göre "ölçme aracının seçilmesi" konusundaki öğretmenlerin yeterlilik algılarının yüksek olması; yeni programda yer alan ölçme değerlendirme araçları hakkında bilgi yetersizliği, alternatif değerlendirme yöntemlerinin tam anlaşılabilmesi, materyal yetersizliği, veliler, zaman sıkıntısı, tecrübe, motivasyon, vb. nedenlerden de kaynaklanabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin "Uygulamanın Yapılması" konusuna verdikleri cevaplara göre en yüksek düzeyde beceri testlerini uygulama konusunda kendilerini yeterli görmüşlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, öğrenci ürün dosyasında kullanılacak teknikleri uygulama, kontrol listesi uygulama, rubrik uygulama, konusunda kendilerini kısmen yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda beden eğitimi öğretmenlerinin "Verilerin Değerlendirilmesi" konusuna verdikleri cevaplara göre rubrik değerlendirme, rubrik sonuçlarını nota çevirme konusunda kendilerini kısmen yeterli görmekteyiz. Bu bulgular ışığında, beden eğitimi öğretmenlerinin eski (geleneksel) ölçme ve değerlendirme araçlarında kendilerini daha yeterli hissederek, uygulamalarda geleneksel yöntemleri daha sıklıkla kullandıkları sonucu çıkarılabilir.

Özet olarak, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinde "Ölçme Aracının Seçilmesi" konusunda kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; öğrenci ürün dosyası, kontrol listesi ve rubrik hazırlamadır. "Uygulamanın Yapılması" konusunda kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; öğrenci ürün dosyasında kullanılacak teknikleri uygulama, kontrol listesi uygulama, rubrik uygulamadır. "Verilerin Değerlendirilmesi" konusunda ise kısmen yeterli hissettikleri ölçme değerlendirme teknikleri; rubrik değerlendirme, rubrik sonuçlarını nota çevirmedi.

Performansa dayalı durum belirlemenin iki kritik bölümü vardır. Bunlardan biri "performans görevi", diğeri "dereceli puanlama anahtarı"dır⁽²⁷⁾. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin dereceli puanlama (rubrik) ölçeklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi yeterlilik algılarının diğere ölçme değerlendirme tekniklerine göre düşük ortalamalarda olduğu görülmektedir. Oysaki proje görevlerinin, performans görevlerinin ve öğrenci ürün dosyalarının (portfolyo) puanlanmasında mutlaka dereceli puanlama ölçeklerinin kullanılması gerekmektedir. Çelişkili çıkan bu sonuç, programın mantığının henüz tüm öğretmenlerce anlaşılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Buradan şöyle bir sonuç çıkarılabilir; yeni program anlayışına göre kullanılması gereken değerlendirme yöntemlerinin anahtarı konumunda olan rubrikin düşük seviyede yeterlilik algısı, kullanılması gereken pek çok değerlendirme yöntemlerinin de sağlıklı bir biçimde kullanılmadığını gösterir. Bununla beraber öğretmenler yeterli hissettikleri ölçme ve değerlendirme araçlarını derslerinde kullanırken, kendilerini yetersiz hissettikleri ölçme ve değerlendirme araçlarını derslerinde kullanmadıkları da söylenilebilir.

Yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin yeni programın ölçme değerlendirme konusunda uygulanan yöntemler konusunda yukarıda açıklanmaya çalışılan çelişkiler görülse de; beden eğitimi öğretmenleri ölçme aracının seçilmesi, uygulamanın yapılması, verilerin değerlendirilmesi ve genel yeterlilik algıları konularında kendilerini "yeterli" düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir (Tablo 5). Yapılan benzer ve çalışma bulgularını destekler nitelikteki, Yılmaz⁽⁴⁴⁾'ın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulanışına ilişkin görüşlerini belirlediği çalışmasında uygulanan anketteki görüşlere çoğunluğun "her zaman"

düzeyinde katıldıkları bulunmuştur. Ancak, MEB⁽¹⁷⁾ tarafından yapılan araştırmada "öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri" taslağında yer alan yeterlilikler konusunda öğretmenlerin kendilerini değerlendirmeleri için kullanılan öz değerlendirme ölçeğinde en düşük ortalamanın "öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme" yeterlilik alanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle öğretmenler en çok kendilerini ölçme değerlendirme alanlarında yetersiz hissetmektedirler. Buna ek olarak, çalışma bulgularının aksine ilk ve orta öğretimde farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin yeni programın ölçme değerlendirme alanında kendilerini yetersiz gördükleri araştırmalar^(1,3,6,7,25) olduğu gibi çalışma bulgularını destekleyen ve öğretmenlerin kendilerini yeterli gördükleri araştırmalarda^(5,8,32) bulunmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir;

➤ Beden eğitimi öğretmenlerine yeni programda yer alan alternatif ölçme ve değerlendirme araçları hakkında hizmet içi eğitim kursları verilerek, öğretmenlerin eksik veya yetersiz oldukları noktalar geliştirilebilir.

➤ Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilik algılarından yola çıkarak, öğretmenlerin hem alternatif değerlendirmeyi yeterince tanımamaları hem de ders geçme ve sınav yönetmeliğinde alternatif değerlendirme sonuçlarının karne notuna nasıl dönüştürüleceğinin açık şekilde ifade edilmemesi, öğretmenleri alternatif değerlendirme konusunda kendilerini daha az yeterli algılamalarına sebep olmaktadır. Bu olumsuzluğun önüne geçilebilmesi için ders geçme ve sınav yönetmeliğinde gerekli düzenlemelerin yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

➤ Program ve kılavuz kitaplarda uygulanması beklenen ölçme değerlendirme teknikleri ile ilgili daha fazla açıklamaya ve örnek uygulamalara yer verilmesi ya da sadece örnek ölçme değerlendirme tekniklerinden oluşan bir rehber kitap hazırlanması, beden eğitimi öğretmenlerinin bu noktada kendilerini daha yeterli hissetmelerine katkı sağlayabilir.

➤ Son olarak, bu araştırma aday öğretmenler üzerinde uygulanarak üniversite eğitimi sırasında alınan ölçme değerlendirme derslerinde öğretmen adaylarının yeterlilik algıları araştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Adıyaman, Y. (2005). İlköğretim 4., 6. ve 8. Sınıflarında Türkçe Dersine Giren Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İlköğretim Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
2. Airasian, P.W. (1994). Classroom Assessment. Second Edition, McGraw Hill Inc, New York.
3. Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin Ölçme-Değerlendirme Uygulamaları ve Yeterlik Düzeyleri: İlk ve Ortaöğretim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37 (2), 99-114.
4. Daniel, L. G. ve King, D. (1998). A Knowledge and use of Testing and Measurement Literac of Elementary and Secondary Teachers. Journal of Educational Research, 91 (6), 331-344.
5. Eğri, G. (2006). Coğrafya Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Yapabilme Yeterliliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
6. Erdal, H. (2007). 2005 İlköğretim Matematik Programı Ölçme Değerlendirme Kısımının İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
7. Erdemir, Z. A., (2007). İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Tekniklerini Etkin Kullanabilme Yeterliklerinin Araştırılması (Kahramanmaraş Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
8. Gelbal S. ve Kelecioğlu H. (2007). Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 33: 135-145
9. Gözütok, D., Akgün, Ö. E. ve Karacaoğlu C. (2005). İlköğretim Programlarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14-16 Kasım 2005, Kayseri, 17-39.
10. Gullikson, A. R. (1985). Student Evaluation Techniques and Their Relationship to Grade and Curriculum. Journal of Educational Research, 79 (2), 96-100.
11. Gunstone, R. ve Watt, M. (1986). Children's Idea in Science. Open University Press, Milton Keynes.
12. Hand, B. ve Treagust, D.F. (1991). Student Achievement and Science Curriculum Development Using a Constructive Framework. School Science and Mathematics, 91 (4), 172-176.
13. Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
14. Kubiszyn, T. & Borich, G. (1996). Educational Testing and Measurement: Classroom Application and Practice (5th ed.). HarperCollins, New York.
15. Linn, R. L. ve Gronlund N. E. (1995). Measurement and Assesment in Teaching (7th edition). Upper Saddle River: Printice-Hall Inc.
16. Martin, J. D. (1997). Elementary Science Methods: A Constructivist Approach. Delmar Publishers, An International Thomson Publishing Company, USA.
17. MEB, (2005). EARGED İlköğretim 1.-5. Sınıf Pilot Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi.
18. MEB, (2006). EARGED İlköğretim 6. Sınıf Pilot Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi.
19. MEB, (2007). Beden Eğitimi Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
20. Mertler, C. A. (1999). Assessing Student Performance: A Descriptive Study of the Classroom Assessment Practices of Ohio Teachers. Education, 120 (2), 285-297.

21. Monson, M. P. ve Monson, R. J. (1993). Exploring Alternatives in Student Assessment: Shifting the Focus to Student Learning in the Middle School. *Middle School Journal*, 15 (2), 46-50.
22. Orbeyi, S. (2007). İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
23. Osborne, R. J. ve Wittrock, M. C. (1983). Learning Science: A Generative Process. *Science Education*, 67 (4), 489-508.
24. Öztürk, H. (2007). Yeni Programlarda Ölçme ve Değerlendirme. balikesir.meb.gov.tr/dosyalar/haber/performans.doc (erişim: 25 Mayıs 2007).
25. Parlakyıldız B. ve Yıldızbaş F. (2007). Okulöncesi Öğretmenlerinin 2006 Programını Değerlendirme Sürecindeki Performanslarının İncelenmesi. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5 - 7 Eylül 2007 Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat/ Türkiye
26. Perkins, D. N. (1999). The Many Face of Constructivism. *Educational Leadership*, Nov. 6-11.
27. Popham, J. W. (2000). *Modern Educational Measurement*. Needham: Allyn & Bacon.
28. Reeves, T. C. ve Okey, J. R. (1996). Alternate Assessment for Constructivist Learning Environments. Editör: In B. Wilson. *Constructivist Learning Environments: Case Studies in Instructional Design*. 191-202. Englewood Clirffs, NJ: Educational Technology Publications.
29. Selley, N. (1999). *The Art of Constructivist Teaching in the Primary School*. David Fulton Publishers, London.
30. Shavelson, R. J. ve Baxter, G. P. (1992). What We've Learned About Assessing Hands-on Science. *Educational Leadership*, 49 (8), 20-25.
31. Soycan, B. S. (2006). 2005 Yılı İlköğretim 5. Sınıf Matematik Programının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
32. Şahin Ç., Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ Ö. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeni İlköğretim (6, 7, 8. Sınıf) Türkçe Programındaki Ölçme-Değerlendirme Konusundaki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Algıları. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5-7 Eylül 2007 Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat/ Türkiye.
33. Tekin, H. (1996). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Yargı Yayınları, Ankara.
34. Thompson, S. J. (2001). *Decision-Making in Planning and Teaching*. Addison-Wesley Educational Publishers Inc., USA.
35. Tippins, D. J. ve Dana, N. F. (1992). Culturally Relevant Alternative Assessment. *Science Scope*. 15 (6), 50-53.
36. Treagust, D. F., Duit, R. ve Fraser, B. S. (1996). *Improving Teaching in Science and Mathematics*, Teacher College Pres, Newyork.
37. Waters, F. H. Smeaton P. S. ve Burns, T. G. (2004). Action Research in the Secondary Science Classroom: Student Response To Differentiated, Alternative Assessment. *American Secondary Education*. 32(3), 89-104. Summer.
38. Watts, M. ve Pope, M. (1989). Thinking About Thinking, Learning About Learning: Constructivism in Physics Education. *Physics Education*. 24 (6), 326-331.
39. Wiggins, G. (1989). A True Test: Toward More Authentic and Equitable Assessment. *Phi Delta Kappan*, 70 (9), 703-713.
40. Wortham, Sue, C. (2001). *Assessment in Early Childhood Education*. By Prentice Hall Inc, USA.

41. Yapıcı, M. ve C. Demirdelen (2007). İlköğretim 4. Sınıf Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212.
42. Yaşar, Ş., Gülteki, M., Türkan, B., Yıldız, N. ve Girmen, P. (2005). Yeni İlköğretim Programlarının Uygulanmasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*, 14-16 Kasım 2005, Kayseri, 50-63.
43. Yılmaz, T., (2006). Yenilen 5. Sınıf Matematik Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri (Sakarya İli Örneği). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
44. Yılmaz, G.. (2007). Ankara'daki Merkez İlköğretim Okullarında Görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Uygulanışına İlişkin Görüşleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
45. Zhang, Z. ve Burry-Stock, J. A. (2003). Classroom Assessment Practices and Teachers' Self- Perceived Assessment Skills. *Applied Measurement in Education*, 16 (4), 323-342.